

2029
2028
2027
2026
2025

Fíggjarmálaráðið

Búskaparfrágreiðing I

Játtanarkarmar 2025-2029

Mars 2024

FÍGGJARMÁLARÁÐIÐ
MINISTRY OF FINANCE

Innihald

Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggarlóginum fyri 2025.....	3
Inngangur	14
Lýsing av gongdini í búskapinum	15
<i>Roknast kann við óbroyttum ískoyti til vøksturin frá útflutningsvinnunum í 2024 og 2025</i>	18
<i>Gongdin á arbeiðsmarknaðinum</i>	19
<i>Eftirspurningur og brúkaraprísir</i>	21
<i>Gongdin í til- og fráflyting.....</i>	24
<i>Viðskifti við útlond, handils- og gjaldsjavni</i>	27
<i>Heimsbúskapurin</i>	28
<i>Almenn fíggarjarmál</i>	30

Løgtingið

Tórshavn, 22. mars 2024

Mál nr.: 24/04393

**Uppskot
til
samtyktar um játtanarkarmar á løgtingsfíggarlógini fyri 2025**

Við hesi løgtingssamtykt tekur Løgtingið undir við, at samlaði útreiðslukarmurinn í løgtingsfíggarlógini fyri 2025 verður 7.537,4 mió. kr. Rakstrarkarmurinn verður 6.937,4 mió. kr., og lógukarmurinn verður 600 mió. kr. Samlaði inntøkukarmurinn verður 7.546,6 mió. kr.

Framskrivaða úrslitið í løgtingsfíggarlógini fyri 2025 er avlop á 9,2 mió. kr. Framskrivaðu játtanarkarmarnir fyri 2025 vísa, at neyðugt verður við átøkum, serstakliga á útreiðslusíðuni. Átøk verða gjørd fyri 35 mió. kr. í 2025. Eftir átøkini at betra úrslitið og at rætta flytingar í Búskapargrunnin verður úrslitið fyri 2025 eitt hall á 12,6 mió. kr. Í talvuni niðanfyri eru samlaðu játtanarkarmarnir fyri 2025 býttir á greinar.

Játtanarkarmar á løgtingsfíggarlógini fyri 2025		
<i>Mi. kr.</i>	Rakstur	Løgur
§ 1 Løgtingið	87,7	0,0
§ 2 Løgmansfyrisingin	45,9	130,0
§ 3 Fíggjarmál	467,9	42,6
§ 5 Fiskivinnu- og samferðslumál	509,7	252,3
§ 6 Uttanríkis- og vinnumál	199,7	0,0
§ 7 Barna- og útbúgvingsmál	1.410,3	64,6
§ 11 Heilsumál	1.731,4	31,3
§ 12 Almanna- og mentamál	2.360,5	79,2
§ 14 Lógarmál	51,6	0,0
§ 18 Umhvørvismál	72,7	0,0
Útreiðslur tilsamans	6.937,4	600,0
Útreiðslukarmur	7.537,4	
Inntøkukarmur § 20	7.546,6	
Framskrivað RLÚ-úrslit	9,2	
Átøk at betra úrslitið	35,0	
Átak at rætta flytingar í Búskapargrunnin	-56,8	
RLÚ-úrslit við átøkum	-12,6	

Viðmerkingar

Landsstýriskvinnan í fíggjarmálum leggur við hesum vegna landsstýrið fram uppskot til lögtingssamtyktar um játtanarkarmar fyri lögtingsfíggjarlógina í 2025.

Við játtanarkørmunum, ið sambært § 8, stk. 1 í lögtingslóg um landsins játtanarskipan skulu verða lagdir fram innan 1. apríl, ásetir Løgtingið yvirskipaða fíggjarpolitiska karmin fyri komandi árið. Játtanarkarmarnir eru avgerandi fyri, hvussu stórt fíggjarliga rásarúmið verður komandi ár.

Endamálið við framskrivaðu játtanarkørmunum fyri 2025-2029 er, at framskrivingarnar vísa mettu og framskrivaðu gongdina í útreiðslum og inntøkum landsins næstu 5 árinum við galdandi lóggávu og verandi virkseisstigi.

Framskrivingar fyri 2025 til 2029 vísa, at landskassin fer at hava avlop komandi árinum. Í 2025 verður tó eitt lítið hall eftir, at átøk at betra úrslitið og at rætta flytingar í Búskapargrunnin eru framd.

Fyri at betra um úrslitini og haldføri landskassans komandi árinum ætlar landsstýrið at fremja átøk, sum skulu betra javnvágina millum inntøkur og útreiðslur hjá landinum. Avlopini kunnu bæði brúkast til at minka landskassaskuldina, leggja upp fyri broyttari aldurssamanseting og til at standa ímóti við, tá ið búskaparliga verri tíðir koma.

Ætlanin er at broyta uppgerðina av inntøkunum frá avgjöldum á tilfeingisvinnurnar soleiðis, at frá 2025 fer ein størri partur beinleiðis í Búskapargrunnin. Samstundis verða mörkini fyri útgjaldi úr grunninum broytt við 100 mió. kr. fyri ávikavist tøkugjöld og avgjöld á fiskatilfeingi. Tað merkir, at fyri inntøkur frá avgjöldum frá alivinnuni verður markið broytt úr 150 mió. kr. upp í 250 mió. kr., og fyri avgjald frá fiskivinnuni verður markið broytt úr 250 mió. kr. upp í 350 mió. kr.

Skulu nýggjar rakstrarraðfestingar koma afturat næstu árinum, verður neyðugt at økja um átøkini samsvarandi.

Framskrivingarfortreytir

Niðanfyri verður greitt frá fortreytunum fyri ymisku framskrivingunum.

Rakstrarjáttanir og lógarbundnar játtanir

Lønarframskrivingar

Framskrivað verður fyri kendar lønarhækkingar í 2025. Flestu almennu lønarsáttmálarnir eru galdandi fram til 30. september 2025. Fyri níggju mánaða tíðarskeiðið er lønarhækkingin kend, og er 4,75%. Mett verður, at lønarhækkingin frá 1. oktober 2025 fer at lækka aftur, og verður ásett til 3%. Framskrivað verður vektað við 4,31% í 2025.

Fyri ávísar játtanir, har serstøk lønarviðurskipti gera seg galdandi, verður framskrivað fyri hetta, so sum sáttmálasett ístaðin fyri tænaðum.

Prísvækstur

Prísvækstur verður ekki framskrifaður, men tó verður hetta gjört fyri ávísar játtanir, har stórir prísvækstur vanliga er.

Javning av almannaveitingum og lestrarstuðli

Javningin av almannaveitingum, pensjónum og lestrarstuðli verður vektað helvt um helvt við lønarvækstri og pristalsvækstri árið undan fram til 1. oktober. Er lønarvæksturinn lægri enn pristalsvæksturinn, verður bert javnað við lønarvækstrinum. Javningarprosentin fyri 2025 verður ásett í kunngerð, men verður mett til 3,5%, sum er vektað 4,2% í kendum lønarvækstri og 2,8% í mettum pristalsvækstri, sum er á sama støði sum síðst kunngjörði prísvækstur.

Ársins prísir 2025, men fastir (realir) prísir 2026-2029

Sum vanligt er í játtanarkørmunum, verður framskrivað í ársins prísnum í 2025, men árin 2026-2029 verður framskrivað í fóstum prísnum. Tað merkir, at frá 2026 til 2029 verður ongin lønar- ella prísvækstur íroknaður.

Bundnar raðfestingar

Nýtt ella broytt virksemin skal meginregluliga játtast fyri fult ár, tá ið tað byrjar. Er tó talan um virksemin, sum ikki er tikið við fyri fult ár í 2024, skal hetta framskrivast til fult ár fyri 2025. Framskrivast skal á sama hátt fyri virksemin, sum broytist stigvíst í tíðarskeiðnum 2025-2029, sum til dømis útrulling av nýggjari útbúgving ella eykaflokkum. Øvugt skal eisini framskrivast fyri virksemin, sum ætlast at enda ella minka í vavi í tíðarskeiðnum 2025-2029.

Fólkavækstur og broytt fólkasamanseting

Fólkavækstur og broytt fólkasamanseting hava við sær, at neyðugt er at taka hædd fyri hesum í framskrivingunum av ávísnum játtanum fyri at verandi virksemisstig verður varðveitt.

Rentustøði og oljuprísir

Játtanarkarmarnir verða gjördir við verandi rentustøði og oljuprísir. Hetta er ein óvissa í játtanarkørmunum, tí rentustøðið og oljuprísurin kunnu broytast, og harvið kunnu útreiðslur landskassans til rentustuðul, og útreiðslur til olju eisini broytast.

Fólkavækstur, broytt fólkasamanseting og aðrar virksemisbroytingar

Í mun til galdandi lóggávu verður framskrivað fyri virksemisbroytingar vegna t.d. fólkavækstur og broytta fólkasamanseting, og metingar av útreiðslugongdini út frá kendum viðurskiftum, sum hava við sær virksemisbroytingar.

Stuðulsjáttanir

Meginreglan er, at stuðulsjáttanir verða framskrifaðar við óbroyttari upphædd, uttan so, at serstøk viðurskifti gera seg galdandi, so sum upphaldandi virksemin ella bindandi avtala um stuðulshækking, um tað so er eingangs ella varandi.

Talva: Útvaldar játtanir við størstum rakstrarvøkstri fyri 2024-2029

Mi. kr.	FL2024	JK2025	2026	2027	2028	2029
Rakstrarútreiðslur, §1-§18:						
Tænastumannaeftirlønir	170,0	178,0	185,5	192,5	199,0	205,0
Rentustuðul	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
Strandfaraskip landsins	239,7	235,4	235,4	235,4	235,4	235,4
Fólkaskúlin	457,4	487,8	490,3	492,3	494,3	495,8
Fróðskaparsetur Føroya	156,8	168,4	171,7	173,9	173,9	173,9
Lestrarstuðul	131,6	137,1	137,1	137,1	137,1	137,1
Heilsutrygdarveitingar	279,2	307,1	322,5	338,6	355,5	373,3
Landssjúkrahúsið	958,1	1.013,8	1.027,8	1.042,0	1.056,5	1.071,2
Serstakur sjúkrahúsheilivágur	70,0	73,5	76,0	78,7	81,4	84,3
Trivnaðartænastur	474,3	500,0	507,0	514,1	521,1	528,2
Arbeidsfremjandi tiltøk	149,8	173,7	181,1	185,4	191,1	196,8
Fólkapensjón	699,1	748,0	774,0	804,5	837,0	872,4
Fyritøarpensjón	317,5	338,3	348,0	357,8	367,7	377,6
Útvaldar rakstrarútreiðslur tilsamari	4.188,4	4.446,1	4.541,4	4.637,2	4.735,1	4.836,0
Lutfall (útvaldar/rakstur tilsamans)	64%	64%	64%	65%	65%	66%
Rakstrarútreiðslur tilsamans	6.583,5	6.937,4	7.043,3	7.144,4	7.248,6	7.361,5

Tænastumannaeftirlønir

Framskrivað er við mettari árligari nettotilgongd av tænastumonnum, sum fara frá fyri aldur. Størsta tilgongdin síðstu árin hevur verið lærarar, men tann tilgongdin er avtakandi, tí lærarar síðani 1998 ikki eru settir sum tænastumenn.

Stuðul til rentuútreiðslur

Rentustøðið er hækkað nógv síðstu árin. Útreiðslur landskassans til stuðul til rentuútreiðslur eru vaksnar úr 44 mi. kr. í 2021 upp í mettar 85 mi. kr. í 2024. Útlit eru fyri, at rentustøðið ikki longur er hækkanði, men kanska heldur fer at lækka, nú prívøkstururin aftur er komin niður á eitt lágt støði. Framskrivað er við óbroyttum rentustøði fyri 2025 og frameftir.

Strandfaraskip Landsins

Lagt er upp fyri, at oljuprísurin er á sama støði sum í 2024, umframt lønarhækkingar. Farmasiglingin á Suðuroyarleiðini við Smyrli er skipað øðrvísi við plássbíleggingarskipan til bæði ferðafólk og farm.

Fólkaskúlin

Játtanin til fólkaskúlan er í størstan mun læraralønir. Framskrivað er við hægri pensjónsútreiðslum, sum stava frá, at sáttmálasettir lærarar verða settir í staðin fyri tænastumenn, ið fáa sína pensjón útgoldna av játtanini til tænastumannaeftirlønir.

Fróðskaparsetur Føroya

Framskrivað er við framhaldi av upptøku tvær ferðir um árið til útbúgvingarnar í námsfrøði og sjúkrarøktarfrøði.

Lestrarstuðul

Játtanin er framskrivað í sambandi við økt virksemi á Fróðskaparsetri Føroya, sum er vegna fleiri lesandi innan námsfrøði, sjúkrarøktarfrøði og aðrar útbúgvingar.

Heilsutrygðarveitingar

Í mun til mettu nýtsluna í 2024 er játtanin framskrivað við 7% í 2025 og við 5,5% í fóstum prísnum frá 2026 til 2029. Framskrivningin er vegna fult virkseminni í 3 nýggjum kommunulæknaviðtalum, og annars vegna fólkaþróun og breytingar í fólkasamansetingu.

Landssjúkrahúsið

Framskrivað er við 1% vegna fólkaþróun, við þróun á 3%, umframt at þjónustugæði uttanlands, flutningur og upphald, og sjúklingahotellið Tórshavn eru framskrivað við 5% í 2025 og við 3,5% í fóstum prísnum frá 2026 til 2029. Framskrivað er eisini við, at virkseminni verður í H-bygningum, tó ikki fult virkseminni.

Serstakur sjúkrahúsheilivágur

Framskrivað er við 5% í 2025 og við 3,5% í fóstum prísnum frá 2026 til 2029.

Trivnaðartænastur

Framskrivað er við mettari nettotilgongd av tungum brúkarum. Í 2025 er framskrivað við, at ein nýggjur bústovnur, sum ikki er fult inni í 2024, verður fult tikin við í 2025.

Arbeidsfremjandi tiltøk

Framskrivað er við mettari nettotilgongd av brúkarum í skipanini. Nettotilgongdin er vaksandi. Veitingarnar eru framskrivaðar við lønarhækking hjá arbeiðarafeløgnum í 2025. Framskrivað er eisini við, at kravda pensjónsgjaldið hækkar 1%-stig árliga fram til 2026, tá komið er uppá 12%.

Fólkapensjón

Framskrivað er við mettari nettotilgongd av pensjónistum. Framskrivað er við, at veitingarnar verða javnaðar við 3,5% í 2025.

Fyriritðarpensjón

Framskrivað er við mettari nettotilgongd av pensjónistum. Framskrivað er við, at veitingarnar verða javnaðar við 3,5% í 2025.

Løgujáttanir

Samtyktar løguverkætlanir

Framskrivað verður sambært ætlaða útreiðsluprofilinum, soleiðis sum hann er tikin við í verklagslóg, viðmerkingunum til verklagslóg og viðmerkingunum til løgujáttanina í fíggarlógini fyri 2025.

Verkætlanir sambært langtíðarløguætlanini

Aðrar verkætlanir verða framskrivaðar sambært langtíðarløguætlanini, soleiðis at framskrivað verður við fóstum løgukarmi á 600 mió. kr. øll árin 2025 til 2029.

KT-verkætlanir og stuðul til løguverkætlanir hjá kommunum verða tiknar við sum løgujáttanir. Somuleiðis eru í løgukarminum innroknaðar løgukendar útreiðslur, so sum partaþeningur í feløg, sum fremja størri samferðsluverkætlanir og løgustuðul til sjálvsognarstovnar.

Talva: Løgukarmur fyri 2024-2029

Mi. kr.	FL2024	JK2025	2026	2027	2028	2029
Løguútreiðslur tilsamans*	712,2	600,0	600,0	600,0	600,0	600,0

*Løgujáttanir umframt løgukendar útreiðslur

Tunnil til Dals

Arbeitt verður við at gera tunnil til Dals. Byrjað varð upp á verkætlanina á vári 2019. Arbeiddið verður mett at verða liðugt í 2026.

Fjøruvegurin í Runavík

Sambært heimildarlóg stuðlar landið verkætlanini til nýggjan Fjøruveg í Runavík við í mesta lagi 55 mi. kr. Arbeiddið er ígongd.

Miðnám á Kambsdali

Sambært galdandi verklagslóg er kostnaðurin mettur til 94 mi. kr. Verkætlanin verður eftir ætlan liðug í 2025.

Klaksvíkar sjúkrahús

Sambært galdandi verklagslóg um at um- og útbyggja læknaúsini (gula húsið) á Klaksvíkar sjúkrahúsi er kostnaðurin mettur til 16 mi. kr. Arbeitt verður við at gera uppskot til verklagslóg um starvsfólkabygningin.

Bústovnar

Settar verða 50 mi. kr. av árliga til nýggjar verkætlanir frá 2025 til 2029.

Stórhöllin í Hoyvík

Sambært heimildarlóg um stuðul til at byggja stórhöll í Hoyvík letur landið stuðul á 30 mi. kr. í árunum 2022 til 2025.

Eystur- og Sandoyartunlar

Roknað verður við 27 mi. kr. í ferðsluveðhaldi í 2025 og 18 mi. kr. í 2026. Væntandi fer ferðslan gjøgnum Eystur- og Sandoyartunlar at vaksa so líðandi, soleiðis at veðhaldið bert er effektivt í styttri áramál.

Suðuroyartunnilin

Í 2022 vórðu játtaðar 4 mi. kr. til at stovna P/F Suðuroyartunnilin. Játtaðar eru 10 mi. kr. í 2023 og aftur í 2024 til at gera forkanningar. Arbeitt verður í lötuni við at finna ein hóskandi figgingarleist. Í langtíðarløguætlanini eru 100 mi. kr. settar av í 2025 og árinum frameftir.

Storri KT verkætlanir

Fleiri storri KT verkætlanir eru ígongd ella fara ígongd komandi árinum. Talan er um dagføring av skattaskipanini hjá TAKS, nýggja talgilda heilsuskipan, umsitingarskipan til skúlaverkið og Talgildu Føroyar 2.0. Í 2025 verða játtaðar um 70 mi. kr. samanlagt til verkætlanirnar.

Fróðskaparsetrið (kampus)

Verkætlanin snýr seg um at umvæla verandi bygningar og at gera ein nýggjan felagsbygning. Verklagslóg um projektering av felagsbygninginum er lögð fyri Løgtingið. Kostnaðurin kann í mesta lagi vera 31 mió. kr. Eisini er verklagslóg galdandi fyri umvæling av einari lon í verandi bygningum. Útreiðslurnar kunnu í mesta lagi vera 24 mió. kr.

Fyritreytir fyri inntøkujáttanum og rentum

Inntøkurnar verða framskrivaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fyritreytum, sum eru kendar. Fyri ávísar inntøkujáttanir verður í framskrivingunum lagt upp fyri serligum viðurskiftum í einstøkum vinnugreinum.

Stórir partur av inntøkusiðuni á fíggjarlógini er skattir og avgjöld, sum verða stýrd av búskaparligu konjunkturgongdini í samfelagnum, og sum í stóran mun fylgja vøkstrinum í BTÚ.

Ársins inntøkuvøkstur 2025, men fastur (realur) inntøkuvøkstur 2026-2029

Sum vanligt er í játtanarkørmunum verður framskrivað í ársins prísnum í 2025, men árin 2026-2029 verður framskrivað í føstum prísnum. Tað merkir, at frá 2026 til 2029 verður framskrivað við realum inntøkuvøkstri.

Rentustøði

Fyritreytirnar fyri rentuframskrivingunum eru metta gongdin í landskassaskuldini og útlitini fyri rentugongdina. Hetta er ein óvissa í játtanarkørmunum, tí rentustøðið kann broytast, og harvið kunnu útreiðslur landskassans til rentuútreiðslur av skuldini eisini broytast.

Talva: Útvaldar játtanir við størstum inntøkuvøkstri fyri 2024-2029

Mi. kr.	FL2024	JK2025	2026	2027	2028	2029
Inntøkur, §20:						
Vanligur landsskattur	2.075,0	2.140,0	2.185,0	2.230,0	2.275,0	2.320,0
Felagsskattur	460,0	485,0	500,0	510,0	520,0	530,0
Kapitalvinningskattur	335,0	400,0	410,0	415,0	420,0	425,0
Meirvirðisgjald	2.110,0	2.195,0	2.240,0	2.285,0	2.330,0	2.375,0
Loyvisgjald á alivinnu	354,8	405,0	425,0	450,0	475,0	500,0
Avgjald á fiskatilfæingi	530,9	485,0	495,0	500,0	505,0	510,0
Útluting frá alm. partaf. og grunnum	130,0	130,0	120,0	121,0	122,0	123,0
Heildarveiting	591,8	566,8	541,8	541,8	541,8	541,8
Útvaldar inntøkur tilsamans	6.587,5	6.806,8	6.916,8	7.052,8	7.188,8	7.324,8
Lutfall (útvaldar/inntøkur tilsamans)	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Inntøkur tilsamans	7.299,9	7.546,6	7.658,1	7.815,6	7.973,6	8.128,6

Størstu inntøkukeldurnar hjá landinum eru vanligi landsskatturinn og meirvirðisgjaldið, sum tilsamans eru um 60% av samlaðu inntøkunum hjá landskassanum.

Vanligur landsskattur

Í framskrivingini er lagt upp fyri samtykta skattalættanum, og síðani er hækkað við 4%. Árin 2026 til 2029 er roknað við vøkstri í føstum prísnum uppá um 2%.

Felagsskattur

Roknað verður við varisligum vøkstri í felagsskattinum næstu árin.

Kapitalvinningskattur

Roknað verður við varisligum vøkstri í kapitalvinningskattinum næstu árin.

Meirvirðisgjald

Viðvíkjandi meirvirðisgjaldinum er roknað við vøkstri á um 4% í 2025 sammett við metingina í lögtingsfíggarlógini fyri 2024. Árin 2026 til 2029 er roknað við vøkstri í føstum prísnum uppá um 2%.

Loyvisgjald á alivinnu

Framskrivað er eftir galdandi lóggávu. Roknað verður við, at tókan kann hækka 5% árliga næstu árin og sostatt eisini loyvisgjaldið á alivinnu. Roknað verður við framhaldandi góðum prísnum á aldum laks á heimsmarknaðinum.

Avgjald á fiskatilfeingi

Framskrivað er eftir galdandi lóggávu. Óvissa er um avgjaldið á fiskatilfeingi næstu árin, serliga um semjurnar millum strandarlondini um uppsjóvarfisk. Roknað verður við umleið somu inntøkum komandi árin.

Útluting frá almennum feløgum og grunnum

Roknað verður við vinningsbýti frá feløgum og grunnum sum landið eigur heilt ella partar av. Hesi eru millum annað Føroya Banki, Føroya Tele, Atlantsflog, Smyril-Line, Elektron og Realurin.

Heildarveitingin

Avtalað er við donsku stjórnina, at heildarveitingin lækkar 25 mió. kr. árliga til og við 2026, tá upphæddin verður 542 mió. kr.

Átøk at betra úrslitið

Fíggjarmálaráðið mælir til, at rakstrarútreiðslurnar hjá landinum hækka í mesta lagi um 4% árliga, sum samsvarar áleið við metta vøksturin í bruttotjóðarúttøkuni í 2025 (í ársins prísnum).

Við hesum verður vøksturin í útreiðslunum hjá landinum ikki hægri enn samlaði væntaði vøksturin í bruttotjóðarúttøkuni (í ársins prísnum), men samstundis skal útreiðsluvøksturin hjá landinum fevna um lønarhækkingar, hægri veitingar og virksemisøkingar (demografiskar broytingar og fólkavøkstur).

Framskrivingin av útreiðslunum fyri 2025 vísir ein vøkstur á 5,3% í mun til samtyktu fíggarlógina fyri 2024.

Fíggjarmálaráðið ásannar, at tað verður trupult fremja átøk fyri 1,3% í 2025, og tí verður skotið upp at fremja átøk fyri 35 mió. kr. árliga, sum svara til eina árliga lækking á 0,5% av rakstrarútreiðslunum. Skulu nýggjar rakstrarraðfestingar koma afturat næstu árin, verður neyðugt at fremja átøk, sum samsvara við raðfestingarnar.

Herumframt kunnu átøk at økja um inntøkurnar verða framd.

Hesi átøk at betra úrslitið skulu brúkast til at minka skuldina, leggja upp fyri broyttari aldurssamanseting og til at standa ímóti við, tá ið búskaparliga verri tíðir koma.

Uppskot til játtanarkarmar 2025-2029

Uppskotið til játtanarkarmar byggir á fíggjarlógina fyri 2024, umframt politisk átøk, sum eru gjørd síðani. Í talvuni niðanfyri er uppskotið til játtanarkarmar fyri árin 2025 til 2029 útgreinað og býtt á greinar og ár.

Talva: Útgreinaðir játtanarkarmar fyri 2024-2029						
<i>Mið. kr.</i>	<i>FL2024</i>	<i>JK2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>
Rakstrarútreiðslur, §1-§18:						
§ 1 Løgtingið	85,5	87,7	88,8	91,7	89,2	89,7
§ 2 Løgmanfyrisingin	45,6	45,9	46,1	47,0	46,0	46,6
§ 3 Fíggjarmál	453,9	467,9	475,4	482,4	491,9	500,9
§ 5 Fiskiv.- og samferðslumál	504,3	509,7	509,7	509,7	509,7	511,7
§ 6 Uttanríkis- og vinnumál	188,4	199,7	199,4	199,4	199,7	200,1
§ 7 Barna- og útbúgvingarmál	1.333,9	1.410,3	1.416,9	1.421,1	1.423,1	1.424,6
§ 11 Heilsumál	1.629,3	1.731,4	1.765,8	1.801,3	1.838,0	1.876,0
§ 12 Almanna- og mentamál	2.221,8	2.360,5	2.415,1	2.467,6	2.526,7	2.587,6
§ 14 Lógarmál	49,7	51,6	53,6	51,6	51,6	51,6
§ 18 Umhvørvismál	71,1	72,7	72,7	72,7	72,7	72,7
Rakstrarútreiðslur tilsamans	6.583,5	6.937,4	7.043,3	7.144,4	7.248,6	7.361,5
Løguútreiðslur, §1-§18*	712,2	600,0	600,0	600,0	600,0	600,0
Inntøkur	7.299,9	7.546,6	7.658,1	7.815,6	7.973,6	8.128,6
Framskrivað RLÚ-úrslit	4,1	9,2	14,8	71,2	125,0	167,1
Átøk at betra úrslitið		35,0	70,0	105,0	140,0	175,0
Átak at rætta flytingar í Búskapargrunnin		-56,8	-58,1	-44,4	-35,8	-45,0
RLÚ-úrslit við átøkum	4,1	-12,6	26,6	131,8	229,1	297,0

Viðm: Tølini fyri 2024 og 2025 eru í ársins prísum, og tølini fyri 2026-2029 eru í føstum prísum. Tað vil siga, at lønar- og prísvøkstur er ikki íroknaður, hvørki á útreiðslu- ella inntøkusiðu landskassans. Tølini fyri 2024 eru sambært samtyktu fíggjarlógini.

* Í lögkørmunum eru innroknaðar lögukendar útreiðslur.

Skjal hjálagt

Skjal 1: Búskaparfrágreiðing I, mars 2024

Fíggjarmálaráðið, 22. mars 2024

Ruth Vang
landsstýriskvinna

/Bjarni Askham Bjarnason

Inngangur

Sambært § 8 í lögtingslóg nr. 42 frá 4. mai 2009 um landsins játtanarskipan skal frágreiðing (Búskaparfrágreiðing I), sum lýsir og metir um búskaparstöðu Føroya, herímillum tann almenna geiran, verða lögð við uppskotinum til lögtingssamtykt um játtanarkarmar. Uppskotið til lögtingssamtykt um játtanarkarmar fyri figgjarlógina næsta ár skal leggjast fram fyri 1. apríl.

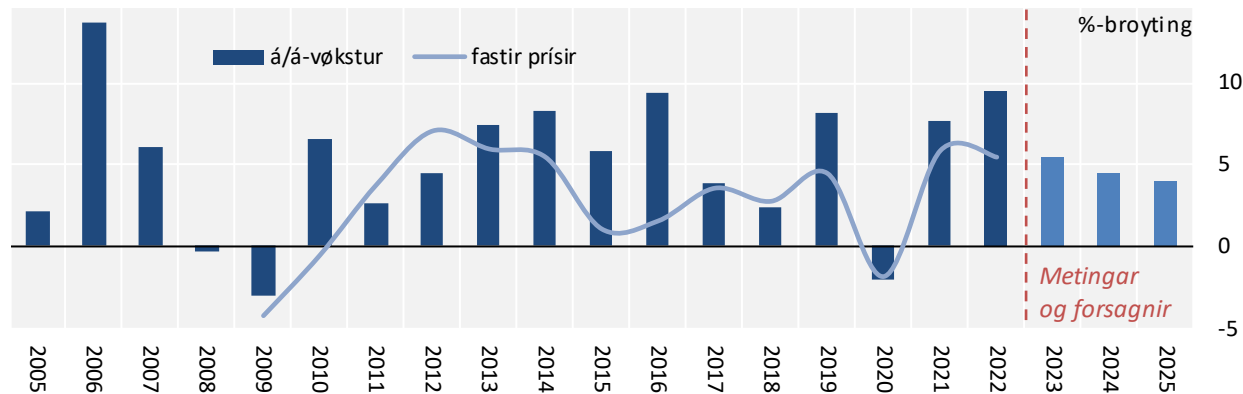
Uppskotið til lögtingssamtykt um játtanarkarmar fyri lögtingsfiggjarlógina fyri 2025 byggir í høvuðsheitum á samtyktu lögtingsfiggjarlógina fyri 2024 (løgtingsmál nr. 17/2023). Dagfordar framskrivingar eru gjørdar av inntøkum og útreiðslum.

Frágreiðingin er sett soleiðis saman, at fyrst er stutt lýsing av gongdini í føroyska búskapinum, síðani av altjóða búskapinum og at enda av almenna búskapinum.

Lýsing av gongdini í búskapinum

Fíggjarmálaráðið metir, at vøksturin verður nakað lægri í 2024 enn í 2023. Nevnast skal kortini, at óvissan um útlitini fyri tey næstu 1-2 árin er stór. Hagtøl vísa, at stórir vøxtur var í búskapinum í 2022, men at vøksturin minkaði í 2023. Mynd 1 niðanfyrir vísir gongdina í bruttotjóðarúrtøkuni árin 2005 til 2022 og metingar fyri árin 2023 til 2025.

Mynd 1| Bruttotjóðarúrtøka, broyting í % um árið, ársins prísir og fastir 2010-prísir, 2005-2025

Viðm.: Tølini fyri 2023 til 2025 eru metingar og forsagnir og skulu lesast við fyrivarni.

Kelda: Hagstovan og metingar hjá Fíggjarmálaráðnum.

Føroyski tjóðarroknskapurin er gjørdur upp til og við 2022. Í 2022 varð búskapurin stimbraður av óvanliga høgum matvøruprísum og harvið prísnum á vørum, sum verða útfluttar úr Føroyum. Hetta gav óvanliga stóran vøxtur í bruttotjóðarúrtøkuni í ársins prísnum í 2022. Í føstum prísnum var talan um vøxtur á 5,4%. Størsta orsakin til stóra vøksturin í 2022 var, at útflutningurin hækkaði um 2,4 mia. kr. í virði ella um 24%. Harafturat hava almennar og privatar íløgur stimbrað vøksturin bæði í 2022 og 2023.

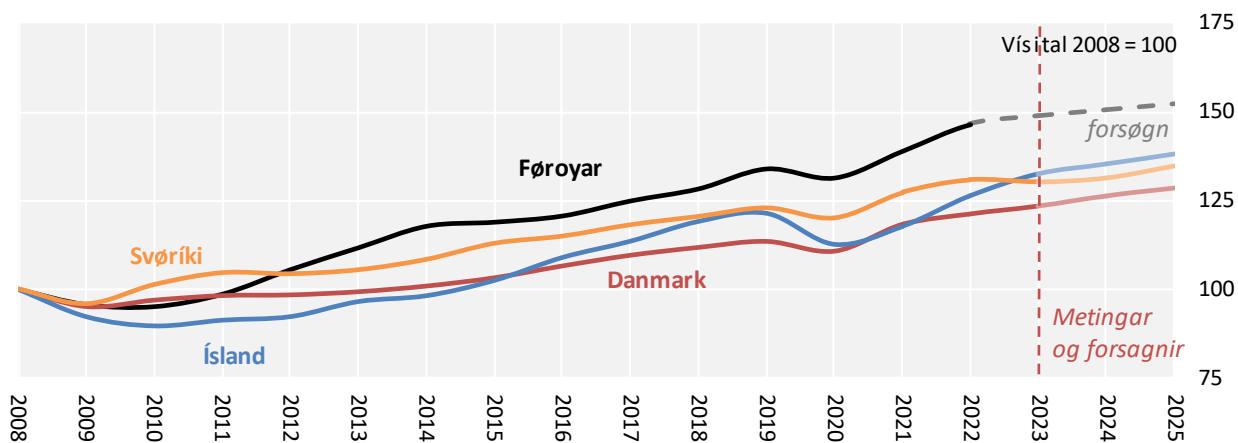
Bruttotjóðarúrtøkan vaks sambært metingum um 5,5% í 2023 í ársins prísnum. Fíggjarmálaráðið roknar við, at BTÚ hækkar um 4,5% í 2024 og um 4% í 2025 (ársins prísir). Væntaði vøksturin í 2024 og 2025 er treytaður av gongdini í altjóða búskapinum og serliga av viðurskiftum, sum hava við russisku innrásina í Ukraina at gera, umframt at prísavøkstur og gongdin í rentustøðinum koma at ávirka gongdina. Við væntaða prísavøkstrinum kann roknast við vøkstri í føstum prísnum á um 2% í 2024 og 2025.

Uppgerðirnar av tjóðarroknskapinum í føstum prísnum vísa, at búskaparvøksturin í Føroyum hevur verið nakað størri enn í hinum Norðurlondunum síðstu um 15 árin. Tað sæst í mynd 2 niðanfyrir, har londini byrja við sama vísitali 100 í 2008.

Prísavøksturinn innan matvøru í 2022 og 2023 hevur stimbrað føroyska útflutningin og búskapin. Harafturat er býttisluftfallið batnað bæði í 2022 og 2023. Hetta merkir, at prísirnir á útfluttum vørum eru hækkaðir sammett við prísirnir á innfluttum vørum. Prísavøksturinn er minkaður munandi aftur annað hálfvár 2023 og í 2024. Reala inntøkan hjá vanligum húsarhaldum er aftur vaksandi, eftir at stórar lønarhækkingar eru avtalaðar á privata og almenna arbeiðsmarknaðinum. Samstundis er prísavøksturinn minkaður munandi soleiðis, at avtalaðu lønarhækkingarnar eru størri enn prísavøksturinn. Harafturat er skattaumskipan samtykt, sum fer at hækka tøku inntøkuna hjá

flestu húsarhaldum í 2024 og 2025. Útlit eru til, at keypsorkan hjá vanligum húsarhaldum í 2025 kemur aftur á stöðið frá 2021 og 2022 áðrenn stóra prísvekstrurin, sum var í 2022 og 2023.

Mynd 2 | BTÚ í føstum prísnum, býtt á lond 2008 = 100, 2008 til 2023, forsagnir og metingar eftir 2023

Viðm.: Uppgerðirnar fyri árin 2023 til 2025 eru metingar og forsagnir og skulu lesast við fyrivarnum.

Kelda: Hagstovan, OECD (2024), Real GDP forecast (indicator) og Danmarks Nationalbank, Udsigter for dansk økonomi, mars 2024.

Síðani ársbyrjan í ár er prísurin á brent-olju hækkaður úr um 77 USD fyri fatið til nú um 86 USD fyri fatið. Prísurin var annars omanfyri 90 USD fyri fatið í september 2023.

Síðstu árin er munandi ískoyti til vøksturin komið frá privatum og almennum ílögum. Hugsandi er, at óvissan um útlitini næstu 1-3 árin og rentuhækkingarnar, sum hava verið, kunnu ávirka hugin hjá fyrítøkum og húsarhaldum at gera stórar ílögur, men roknast kann framvegis við nógvum almennum og privatum ílögum næstu 1-2 árin.

Síðstu árin er privata nýtslan vaksin javnt og stöðugt, men tann gongdin vendi í 2022. Stóri prísvekstururin í 2022 og 2023 gjørdi, at vøksturin í privatari nýtsluni hæsaði av og mestsum steðgaði. Av tí, at útlit eru til stóran reallønarvøstur í 2024 og 2025, roknar Fíggjarmálaráðið við, at eitt ávíst ískoyti verður til búskaparvøksturin frá privatari nýtslu í 2024 og í 2025. Hugsandi er eisini, at samtykta skattaumskipanin í 2024 og 2025 fer at stímbra privatari nýtsluna.

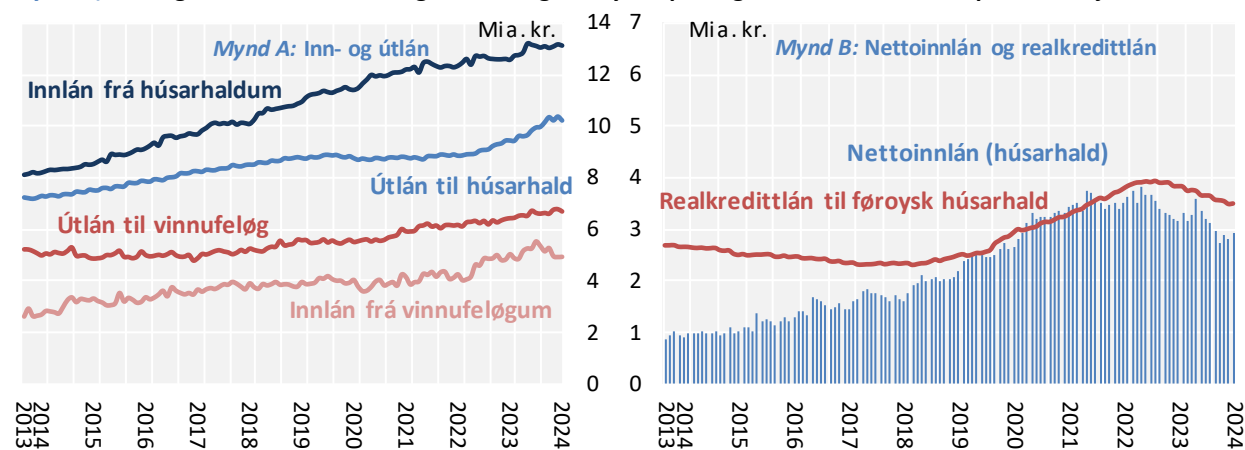
Flestu forsagnir benda á, at prísvekstururin heldur fram at minka í 2024, og at prísvekstururin verður 2-3% bæði í 2024 og 2025. Væntanir eru um, at miðbankarnir í USA og Evropa fara at lækka leiðandi renturnar eina ella tvær ferðir í 2024, tó at útlit ikki eru til stórar rentulækkingar.

Tekin eru framvegis um fløskuhálsar í pørtum av búskapinum. Fløskuhálsarnir kunnu stímbra prísvekstururin og lønarhækkingarnar. Fløskuhálsar síggjast á arbeiðsmarknaðinum, á bústaðamarknaðinum og í pørtum av byggivinnuni. Grundað á trotið á arbeiðsmegi í nógvum vinnugreinum roknar Fíggjarmálaráðið framhaldandi við lágum arbeiðsloysi næstu 1-2 árin.

Skuldin hjá føroyskum húsarhaldum og vinnufyrítøkum er ikki høg, sammett við privata skuld í øðrum londum í vesturheiminum. Skuldin hjá føroyskum húsarhaldum (brutto) kann metast til 50-55% av BTÚ. Húsarhaldsskuldin í Danmark, Íslandi og Noregi er 75-85% av BTÚ. Í ES er húsarhaldsskuldin í miðal um 55% av BTÚ.

Síðsta árið eru bruttoútlán úr føroyskum peningastovnum til húsarhald í Føroyum vaksin um 8% (íkkj íroknað realkredittlán úr Danmark), meðan bruttoútlán til vinnukundar eru vaksin um 4% (mynd 3). Realkredittlánini til føroysk húsarhald eru minkað um 9% síðsta árið. Vøksturin í realkredittlánunum steðgaði miðskeiðis í 2022 (mynd 3B).

Mynd 3| Inn- og útlán til húsarhald og vinnufeløg, føroyskir peningastovnar, mia. kr., sept-2013 til jan-2024

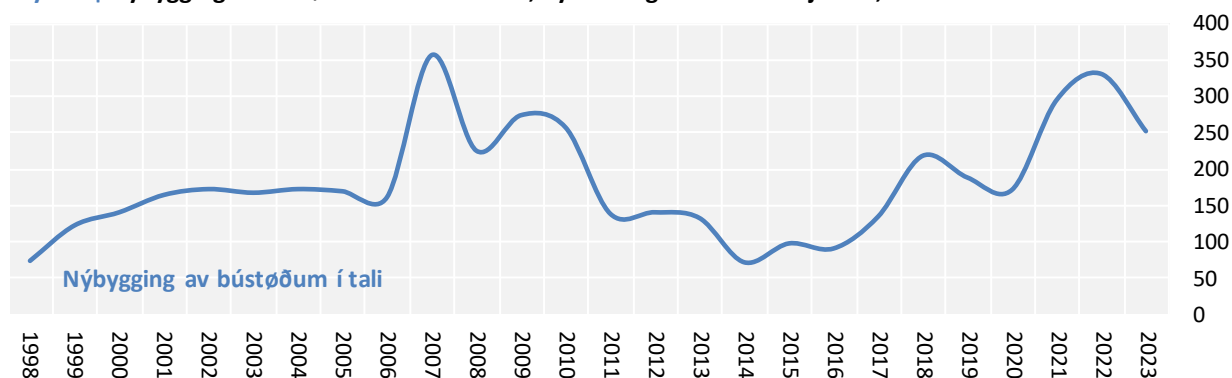

Viðm.: Nettoinnlánini í mynd B eru innlán frá húsarhaldum frádrigin útlán til húsarhald í mynd A.

Kelda: Hagstovan.

Frá 2019 til 2022 vuku realkredittlánini til føroysk húsarhald munandi, men rentuhækkingarnar á realkredittlánunum síðsta árið hava gjørt, at húsarhald nú í størri mun velja bankalán til fígging av bústøðum heldur enn realkredittlán (mynd 3B). Tað er eisini ein høvuðsorsøk til vøksturin í útlánunum frá føroyskum peningastovnum til føroysk húsarhald. Innlán hjá føroyskum húsarhaldum eru vaksin um 3% síðsta árið, og innlán hjá føroyskum vinnufyrirøkum eru vaksin um 1% síðsta árið.

Mynd 4| Nýbygging av bústøðum um alt landið, nýbindingar í elkervið hjá SEV, 1998 til 2023

Viðm.: Myndin vísir nýbindingar í elkervið hjá SEV um alt landið. Myndin fevnir um sethús, raðhús og íbúðir.

Kelda: Hagstovan.

Sethúsaprísir eru hækkaðir nógv síðstu árinum um alt landið til 2022. Ábendingar eru um, at sethúsaprísir í Havn lækkaðu nakað í 2023, meðan teir helst hækkaðu í miðal í øllum landinum.

Sostatt er munurinn millum húsaprísir í Havn og á smærri plássum minkaður síðsta árið. Nógv bendir á, at húsaprísirnir fyribils hava funnið eina legu í Havn, meðan teir sambært húsameklarum framvegis hækka uttanfyri høvuðsstaðarøkið. Mest sannlíku orsakirnar eru rentuhækkingarnar í 2022 og 2023, og at vegakervið er útbyggt.

Síðstu árin er útboðið av nýggjum bústøðum ikki vaksið í sama mun sum eftirspurningurin. Fólkcatalið er vaksið við um 6.500 fólkom síðani 2014, meðan bygðar eru um 1.800 nýggjar búeindir sama tíðarskeið sambært tølunum frá SEV fyri nýbindingar í elkervið (mynd 4). Um lagt verður til grund, at um 2,8 fólkar eru í hvørjum húski í miðal, røkka 1.800 búeindir til eini 5.000 fleiri fólkar. Tí er talið av nýggjum búeindum ikki vaksið í sama mun, sum tørvurinn er vaksin orsakað av fólkaøkstrinum síðani 2014.

Virkssemið í byggivinnuni er framvegis vaksandi. Fleiri stórar byggiverkætlanir eru í gongd, og fleiri eru væntandi næstu árin. Til dømis kann roknað verða, at tørvur verður á at byggja nógvar bústaðir næstu árin, bæði eigarabústaðir og leiguíbúðir. Sambært konjunkturvísitalinum hjá Hagstovuni siga fyrirkomandi í byggivinnuni frá, at eftirspurningurin er omanfyri miðal. Um onnur hvør fyrirkomandi í byggivinnuni sigur frá, at mangul á arbeiðsmegi er størsta avmarkingin fyri at økja framleiðsluna. Fyrirkomandi í byggivinnuni rokna við at fáa størri tørv á arbeiðsmegi næsta árið.

Roknað kann verða óbroyttum ískoyti til vøxturinn frá útflutningsvinnunum í 2024 og 2025

Fíggjarmálaráðið roknað við, at at ískoytið til vøxturinn frá útflutningsvinnunum verður mestsum óbroytt í 2024 og aftur í 2025. Ískoytið frá uppsjóvarvinnuni fer móguliga at minka nakað næstu 1-2 árin. Hinvegin eru útlit til, at tøkna av aldam laksi veksur bæði í 2024 og aftur í 2025.

Roknað kann verða, at útflutningurin av sild og toska lækkar í 2024 og 2025 orsakað av minkandi kvotum av norðhavssild og minkandi botnfiskakvotum í Barentshavinum. Hinvegin er ikki óhugsandi, at prísirnir á sild, toska og laksi fara at hækka nakað í 2024.

Makrelstovnurin hevur verið ovtroyttur av strandalondunum í fleiri ár, meðan eingin semja hevur verið millum strandalondini. Síðstu árin hevur tilgongdin av makreli verið góð, men stóra veiðan kann ikki halda fram í nógv ár aftrat. Neyðugt verður tí, at strandalondini semjast um býtið av makrelkvotuni og lækka heildarkvotuna.

Roknað verður við, at tøkna av aldam laksi hækkar um 10% í 2024, og Fíggjarmálaráðið roknað við, at tøkna hækkar nakað aftur í 2025. Prísirnir á aldam laksi fyrstu mánaðirnar í 2024 hava verið nakað omanfyri prísirnar somu tíð í 2023, og roknað kann eisini við høgum prísnum restina av árinum, tó at tað er sera torført at meta um. Væntað verður, at altjóða útboðið av aldam laksi í 2024 fer at vaksa um 2%, sum er væl minni enn vøxturinn í eftirspurninginum. Samanumtikið kann roknað verða, at ískoytið til vøxturinn frá alivinnuni veksur nakað í 2024 og 2025.

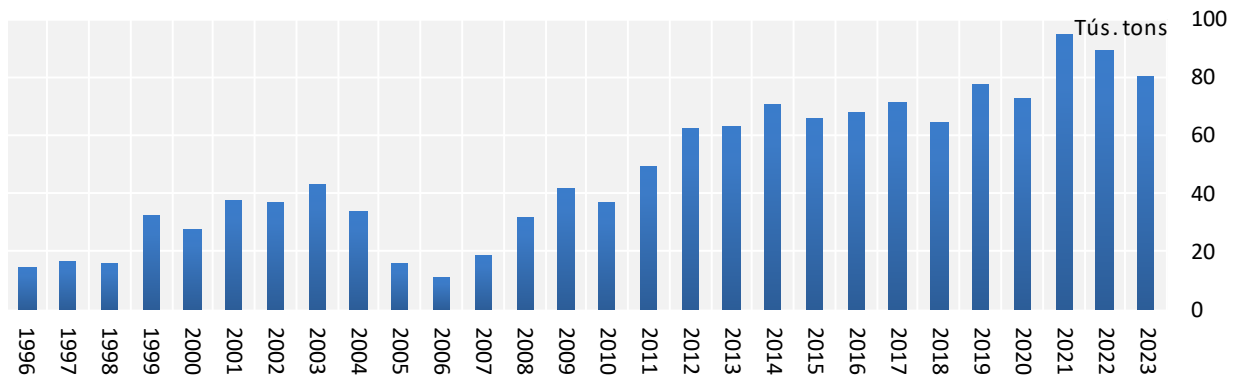
Síðstu árin eru stórar íløgur gjørdar í smoltstøðir og kryvjivirki, og næstu 1-2 árin verða eisini gjørdar stórar íløgur. Úrslitini av íløgnum síggjast í størri tøknu, og miðalstøddin á smoltum, sum verða sett út, er hækkað úr um 200 gramm í 2016 til um 450 gramm í 2023. Útbyggingarnar hava við sær, at framleiðslan av smolti á landi kann vaksa, at miðalstøddin á smoltum veksur til um 500 gramm, og at vakstartíðin á sjónum er minkað úr um 18 mánaðir í 2014 til nú um 12 mánaðir.

Árliga tøkna av alilaksi var millum 60 og 78 tús. tons í krúvdari vekt frá 2012 til 2020. Í 2021 vaks tøkna til út við 95 tús. tons í krúvdari vekt. Síðani er tøkna lækkað nakað aftur til um 80 tús. tons í

2022, sum eisini var tókan í 2023. Mynd 5 niðanfyri vísir tóku av aldum laksí síðani 1996 og mettu tókuna í 2024.

Serliga fyrru helvt av 2022 vóru miðalprísir á aldum laksí óvanliga høgir, sum kom av høgum matvøruprísum orsakað av russisku innrásini í Ukraina. Miðalprísurin á fishpool vísitalinum var um 8,3 EUR/kg í 2023, og higartil í 2024 hevur miðalprísurin verið um 9,8 EUR/kg. Viðmerkjast skal, at vanliga eru altjóða prísirnir á aldum laksí hægst fyrsta ársfjórðing og síðani nakað lægri restina av árinum. Útlitini fyri prísingongdina restina av 2024 eru sum heild góð, tó at prísirnir kunnu lækka nakað í mun til verandi støði.

Mynd 5 | Tøka av aldum laksí og sílum í kruvdari vekt, býtt á ár, 1996 til 2023

* Tøkan er í kruvdari vekt í tonsum.

Kelda: Hagstovan og Búskaparráðið.

Sambært stovnsmetingum hjá Havstovuni hevur toskastovnurin á Landgrunninum verið undir søguligum lágmarki síðani 2004. Í 2018 var toskastovnurin oman fyri lágmarksstödd av gýtingarstovninum, men síðan 2019 hevur stovnsmetingin víst, at stovnurin er aftur undir hesum marki. Samanumtikið væntast toskastovnurin ikki at vaksa næstu 1-2 árinum, sum annars hevur verið væntað. Føroyski hýsustovnurin var í tíðarskeiðnum frá 2008-2017 undir markinum, har serlig verjutiltøk eru neyðug. Hýsustovnurin kom upp um markið í 2018 og hevur verið í vøkstri síðan.

Samantikið metir Fíggjarmálaráðið ikki, at útlit eru til stórvegis ískoyti til búskaparvøksturinn frá botnfiskaveiðini undir Føroyum næstu árinum.

Gongdin á arbeiðsmarknaðinum

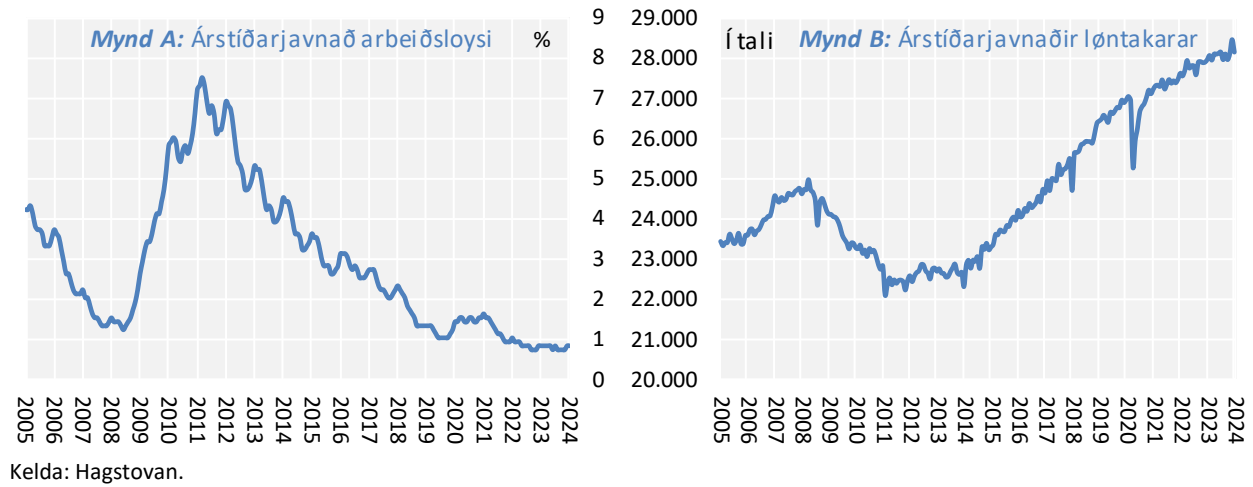
Arbeiðsmarknaðurin í Føroyum er framvegis væl fyri. Við tað meinast, at arbeiðsloysið framvegis er ómetaliga lágt allastaðni í landinum, at løntakaratalið er methøgt, og annars at arbeiðsmegin er flytfor millum vinnugreinar og ymisk øki í landinum. Tó er trýstið á arbeiðsmarknaðin sera stórt í lötuni, og trot er á arbeiðsmegi í fleiri vinnugreinum. Til dømis er trot á faklærdari arbeiðsmegi, og handilsvinnuni og privatú tænastrávinnum tórva eisini meira arbeiðsmegi.

Trýstið á arbeiðsmarknaðin er ein av fløskuhálsunum í búskapinum og forðar fyri, at framleiðslan kann vaksa meira. Arbeiðsloysið hevur verið um 1% í 2-3 ár, sí mynd 6.

Arbeiðsloysið við ársskiftið 2023/24 var 0,8% av arbeiðsfjöldini (mynd 6A). Arbeiðsloysið vaks nakað í 2020 og 2021, tá ið korona ávirkaði, men arbeiðsloysið minkaði skjótt aftur seinna hálvár

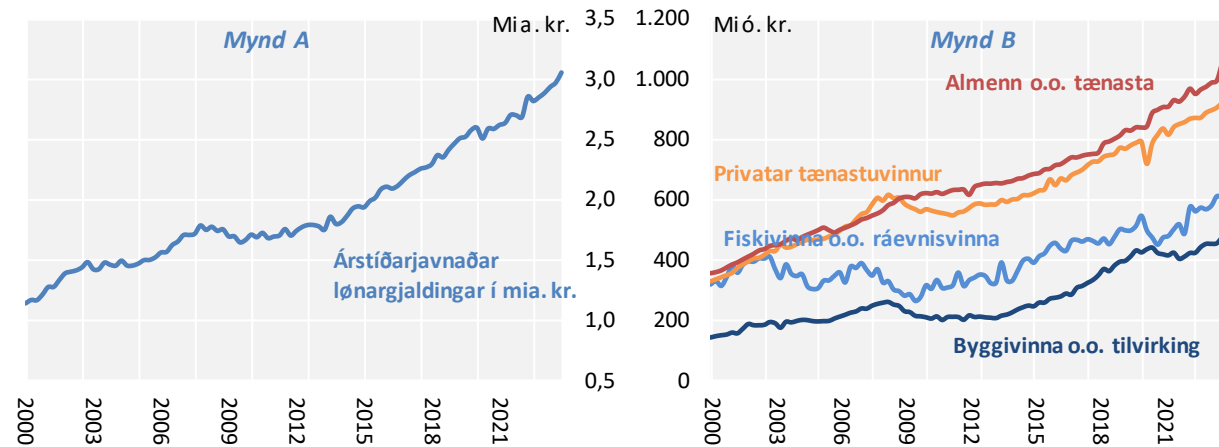
2021 og er nú tað minsta, sum er skrásett síðani miðskeiðis í 1990'unum, tá ið skrásetingarnar byrjaðu. Harafturat er arbeiðsloysið lágt um alt landið.

Mynd 6| Árstíðarjavnað arbeiðsloysi í % av arbeiðsfjöld, jan-2005 til jan-2024

Talið á løntakarum er eisini methøgt um 28 tús. (árstíðarjavnað). Løntakaratalið lækkaði miðskeiðis í 2020 orsakað av koronufarsóttini, men síðani er løntakaratalið vaksið støðugt aftur (mynd 6B).

Mynd 7| Lønargjaldingar, býttar á ársfjórðingar, 1. ársfjórðing 2000 til 4. ársfjórðing 2023

Viðm.: Mynd A vísir samlaðar lønargjaldingar í øllum vinnugreinum 1. ársfjórðing 2000 til 4. ársfjórðing 2023.

Mynd B vísir lønargjaldingar í fyra útvaldum vinnugreinum 1. ársfjórðing 2000 til 4. ársfjórðing 2023.

Kelda: Hagstovan.

Gongdin í lønargjaldingum fyri árin 2020 til 2023 og býtt á høvuðsvinnubólkar sæst í talvu 1. Samanumtikið vaksu lønargjaldingar út við 6% í 2023. Serliga lønargjaldingar innan byggivinnu og aðra tilvirking og fiski- og alivinnu vaksu í 2023 (mynd 7B og talva 1). Lønargjaldingar hækkaðu 4-5% bæði í privatu og almennu tænastrúvinnunum. Í byggivinnuni vaksu lønargjaldingar 8% í 2023.

Talva 1 | Lønargjaldingar eftir hövuðsvinnubólkum, 2020-2023, mió. kr.

Vinnugrein	2020	2021	2022	2023	Munur 2022-23	Munur í %
Fiski-, ali- o.o. ráevnisvinna	1.968	1.973	2.199	2.368	169	7,7
Byggvinna o.o. tilvirking	1.722	1.659	1.698	1.837	139	8,2
Privatar tænastruvinnur	3.116	3.348	3.474	3.619	145	4,2
Almenn o.o. tænastrá	3.465	3.667	3.821	4.008	187	4,9
Lønargjaldingar tilsamans	10.271	10.646	11.192	11.831	639	5,7

Kelda: Hagstovan.

Talið av løntakarum vaks frá 2014 til 2020 (mynd 6B) til út við 27 tús. løntakarar. Talið av løntakarum lækkaði síðani til um 25 tús. í apríl 2020 orsakað av koronufarsóttini. Síðani er talið av løntakarum vaksið aftur til um 28 tús. Nevnast kann, at persónar, sum bara hava B-inntøku ella sum bara hava inntøku uttanlands eru ikki íroknaðir í talið á løntakarum í mynd 6 ella í talvu 2.

Talva 2 | Løntakarar í januar eftir hövuðsvinnubólkum, 2021-2024, fólk í tali

Vinnubólkur	2021	2022	2023	2024	Munur 2023-24	Munur í %
Fiski-, ali- o.o. ráevnisvinna	3.944	3.893	3.971	3.937	-34	-0,9
Byggvinna o.o. tilvirking	4.086	4.035	4.141	4.269	128	3,1
Privatar tænastruvinnur	8.466	8.756	8.813	8.851	38	0,4
Almenn o.o. tænastrá	9.930	10.133	10.394	10.607	213	2,1
Løntakarar tilsamans	26.426	26.817	27.319	27.664	345	1,3

Kelda: Hagstovan.

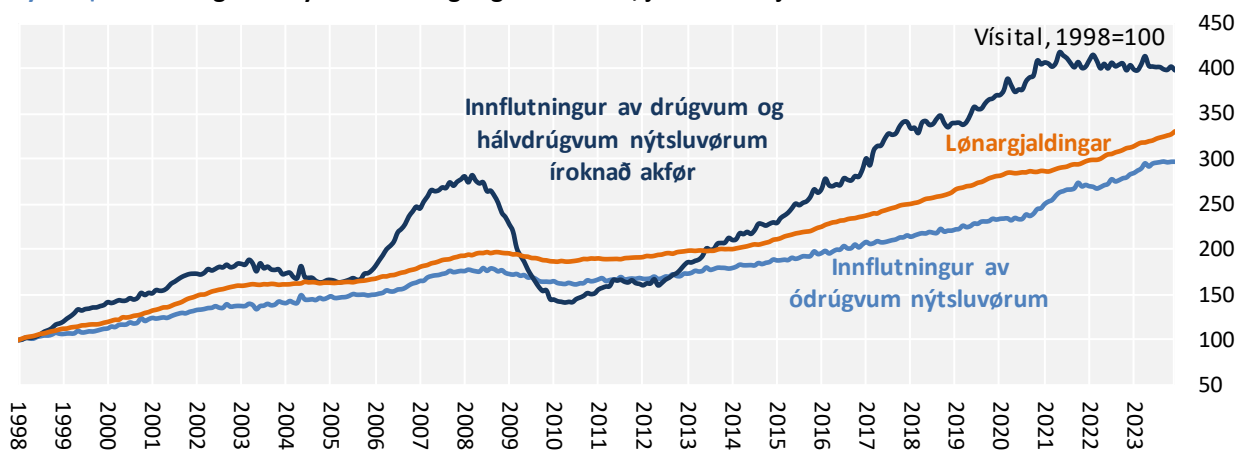
Talva 2 vísir gongdina í løntakarum í januar, býtt á hövuðsvinnugreinar síðani 2021. Síðani 2021 er løntakaratalið vaksið mest innan almenna o.a. tænastrá og í privatu tænastruvinnunum. Vøksturinn í løntakaratalinum í byggivinnuni steðgaði miðskeiðis í 2020, tá ið koronufarsóttin byrjaði, og fleiri stórar byggiverkætlanir vóru liðugt bygðar. Síðani kom meira ferð á aftur byggivinnuna í 2022, og fleiri stórar byggiverkætlanir eru í gongd, og fleiri eru ávegis. Løntakaratalið í byggivinnuni er vaksið um 3% síðsta árið.

Eftirspurningur og brúkaraprísir

Tekin eru um, at stígur er komin í vøksturinn, sum hevur verið í eftirspurninginum frá húsarhaldum. Flestu hagtøl benda á, at privata nýtslan hevur verið støðug síðstu umleið tvey árin (mynd 8). Størsta orsakin til, at stígur er komin í vøksturinn í privatu nýtsluni, er helst prísvøksturinn og

rentuhækkingarnar, sum hava ávirkað í 2022 og 2023. Hagtøl fyri vøruinnflutning benda á, at eftirspurningurin í Føroyum vaks nógv í tíðini við korona í 2020 og 2021, og at vøxturin síðani er hæsaður av. Til dømis sæst í mynd 8, at innflutningurin av drúgvum og hálvdrúgvum nýtssløvørum, íroknað akfør, er ikki vaksin í ársins prísnum síðani 2021. Um hugsað verður um prísavøkstur, sum var í 2022 og 2023, merkir hetta, at innflutningurin av tílíkum vørum er minkaður í føstum prísnum síðstu um 2 árin.

Mynd 8| Innflutningur av nýtssløvørum og útgaldnar lønir, jan-1998 til jan-2024

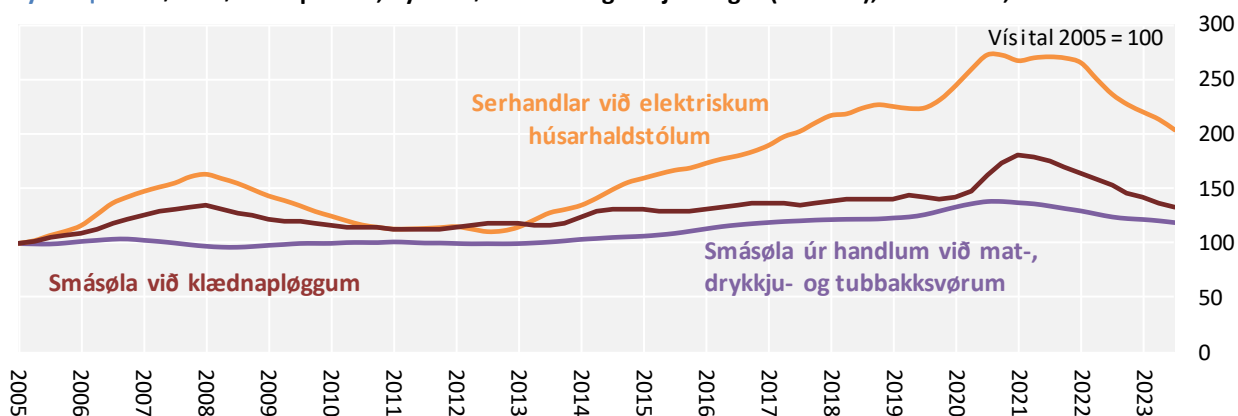

Viðm.: Myndin visir 12-mánaðar samanløgð tøl fyri tær triggjar strikurnar í myndini.

Kelda: Hagstovan.

Innflutningurin til beinleiðis húsarhaldsnýtslu vaks um 3% í 2023 í virði, sum er lítill vøxtur, um hugsað verður um stóra prísavøkstur í 2023. Sambært handilsvinnuni hava húsarhald tillagað sína nýtslu til prísavøkstur, sum hevur verið síðstu tvey árin. Húsarhald keypa tí bílgari og heldur færri vørum og hava skorið tað burtur av nýtssluni, sum lætt bar til at skera burtur.

Mynd 9| Smásøla í føstum prísnum, býtt á vørubólkar og ársfjórðingar (trendur), 2005 = 100, 2005 til 2022

Kelda: Hagstovan.

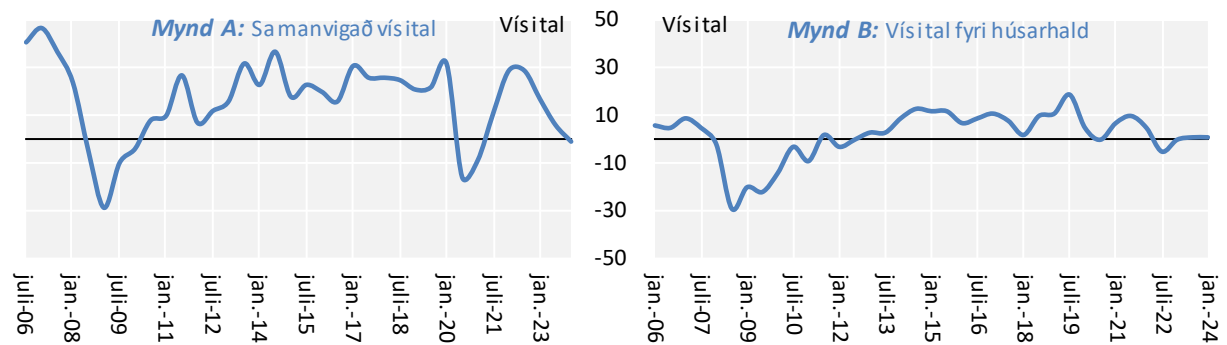
Fíggjarmálaráðið metir, at eftirspurningurin frá húsarhaldunum fer at vaksa nakað næstu 1-2 árin, men ráðið roknar ikki við stórum vøkstri í privatu nýtsluni. Metingin er grundað á, at prísavøkstururin er lækkaður og væntast at vera verandi lágur næstu 1-2 árin.

Harafturat eru stórar lønarhækkingar avtalaðar á almenna og privata arbeiðsmarknaðinum, sum fara at hava við sær hægri reallønir og meira tiltøkupening fyri flestu húsarhald. Aftrat hesum kemur samtykta skattaumskipanin í 2024 og 2025, sum fer at hava somu ávirkan. Roknast kann eisini við rættiliga støðugum rentum næstu 1-2 árin. Fíggjarmálaráðið roknar tí við, at ískoytið frá privatu nýtsluni til búskaparvøksturinn fer at vaksa nakað næstu 1-2 árin.

Á mynd 9, sum vísir hagtøl yvir smásølu í føstum prísnum fyri ymiskar vørubólkar, sæst, at privati eftirspurningurin hækkaði í 2020 og 2021 undir korona og er síðani lækkaður aftur. Smásøla er sòla hjá handlum til privata nýtslu og lýsir gongdina í umsetninginum og broytingar í seldum mongdum. Myndin vísir, at privati eftirspurningurin er lækkaður nakað í 2022 og 2023.

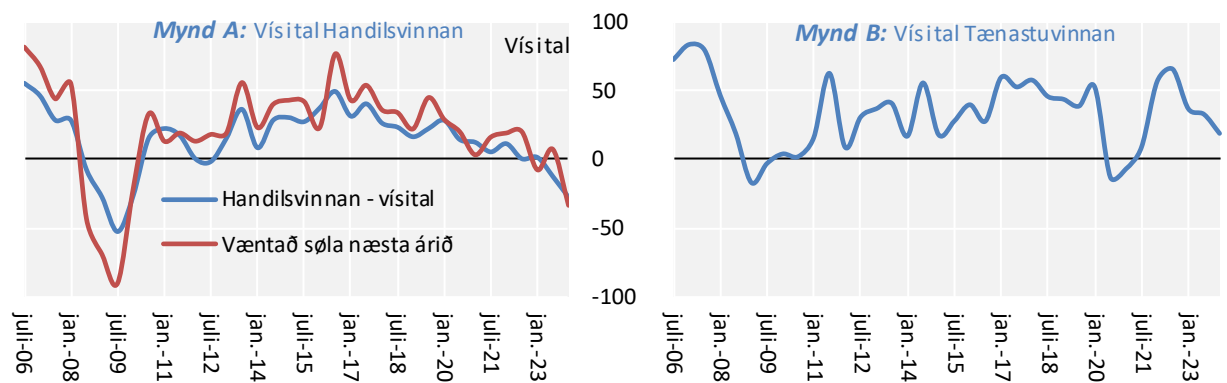
Sambært konjunkturkanningini frá Hagstovuni í januar 2024 hevur vísitalið fyri brúkaravæntanirnar verið óbroytt síðani í januar 2023 (mynd 10B). Flestu húsarhald rokna við, at teirra figgjastøða og búskaparstøðan í Føroyum vera at kalla óbroytt, ella at støðan versnar nakað næsta árið. Mynd 10 vísir samanvigaða vísitalið og vísitalið fyri húsarhald. Samanvigaða konjunkturvísitalið fyri vinnu og húsarhald lækkaði frá 6 til -1 í síðstu konjunkturkanningini (mynd 10A).

Mynd 10| Samanvigað konjunkturvísital og vísital fyri húsarhald, jan-2006 til jan-2024

Kelda: Hagstovan.

Mynd 11| Konjunkturvísital fyri handils- og tænaðstuvinnu, jan-2006 til jan-2024

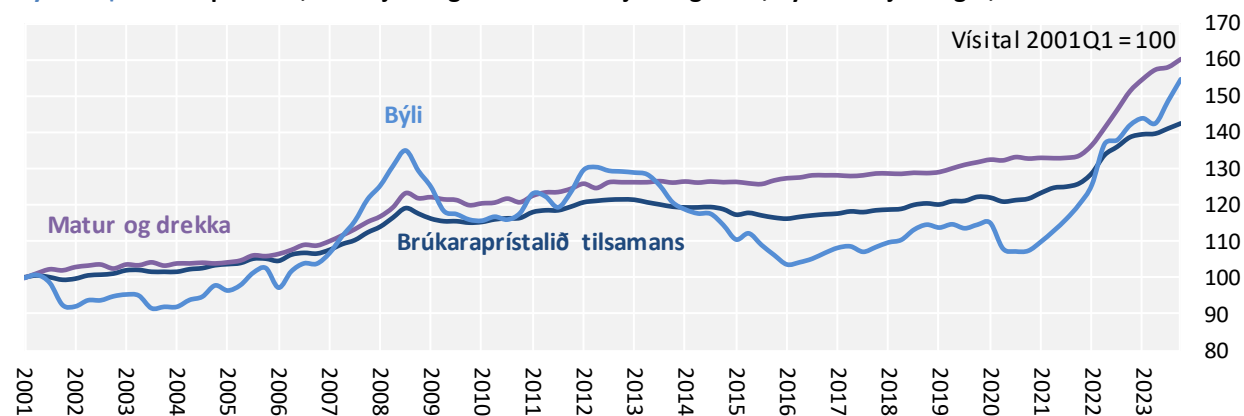

Kelda: Hagstovan.

Eitt annað tekin um tvörrandi eftirspurning frá húsarhaldunum er konjunkturvísitalið fyrir handilsvinnuna og tænaustuvinnuna. Bæði vísitalini eru lækkað síðstu 1-2 árin. Gongdin er víst í mynd 11. Á myndini sæst eisini, at handilsvinnan væntar lækkandi sölu og eftirspurning næsta árið.

Brúkaraprístalið var rættiliga stöðugt frá 2009 til 2021, men seinna hálfvár 2021 hækkaði prístalið nógv, og prísavöxturnin helt fram og tók dik á seg í 2022. Ársmiðal prísavöxturnin var út við 8% í 2022 og út við 5% í 2023. Brúkaraprístalið er víst í mynd 12 niðanfyrri.

Mynd 12| Brúkaraprístalið, 1. ársfjórðing 2001 til 4. ársfjórðing 2023, býtt á ársfjórðingar, indeks 2001 = 100

Kelda: Hagstovan.

Týðningurinn av brennievni í føroyska innflutninginum er stórir, tí um 15% av innflutninginum í 2023 var brennievni og tilíkt. Rentustøðið hevur eisini stóra ávirkan á gongdina í brúkaraprísnum og serliga á kostnaðin av at eiga ella leiga sær bústað. Síðstu tvey árin er rentustøðið hækkað munandi, sum sæst aftur í brúkaraprístalinum.

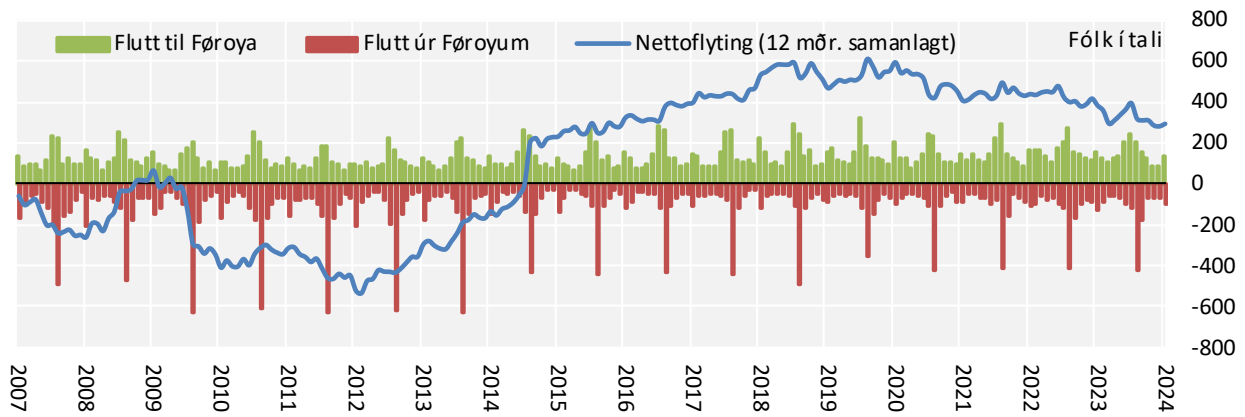
Gongdin í til- og fráflyting

Nettotilflyting er framvegis til landið, tó at hon er minkað munandi síðani tíðliga í 2022. Nettotilflytingin var 4-500 fólk árliga frá 2017 til 2022. Síðstu tvey árin er nettotilflytingin minkað til undir 300 fólk árliga (mynd 13). Harafturat er tilflytingin broytt soleiðis, at í lötuni er nettofráflyting av donskum ríkisborgarum, meðan tilflyting er av útlendskari arbeiðsmegi. Í 2023 minkaðu bæði tilflyting og fráflyting, men størri minkingin var í tilflytingini.

Gongdin við nettotilflyting og fólkavöxtri, sum byrjaði í 2014, hæsaði sostatt av í 2022, og nógv bendir á, at nettotilflytingin og fólkavöxturnin fara at halda fram at minka næstu 1-2 árin, tó at sera torført er at meta um tað. Burðaravlopið hækkaði nakað í 2023, sum serliga kom av lægri tali av deyðum.

Talið av foddum er lækkað nógv síðstu tvey árin. Lækkandi talið av foddum børnum frá 685 í 2021 til 574 í 2023 hevur gjørt, at føðitítleikin er lækkaður frá um 2,6 barn í miðal fyrri hvørja kvinnu í burðarførum aldri í 2016 til nú um 2 barn í miðal, sum er eitt sera stórt fall eftir so fáum árum.

Mynd 13| Nettoflyting til Føroyar, 12 mánaðir samanlagt, til- og fráflyting, jan-2007 til des-2023

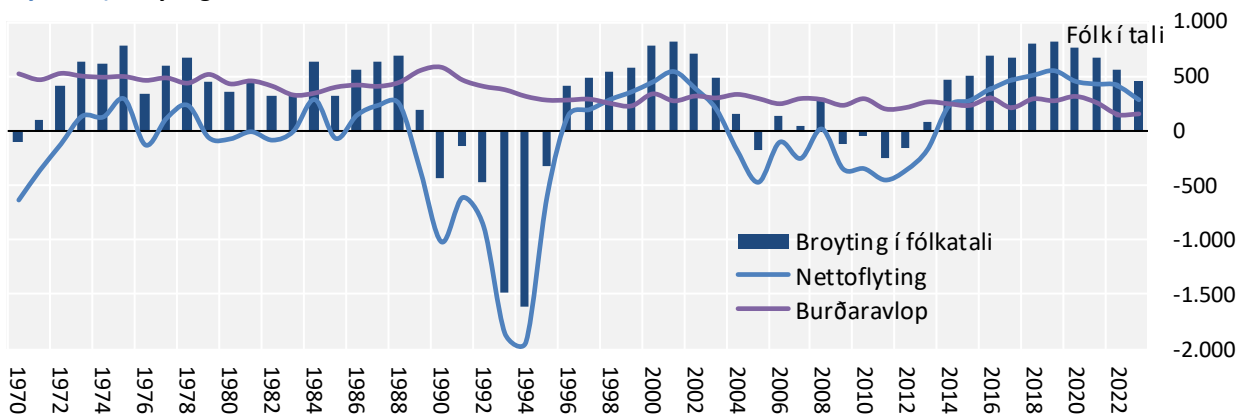

Viðm.: Grønu og reyðu stabbarnir vísa ávikavist til- og fráflyting hvønn mánaða.

Kelda: Hagstovan.

Nettotilflytingin er framvegis á áleið sama støði sum árin eftir aldaskiftið, tá ið búskapurin fótaði sær aftur eftir kreppuna í 1990’unum (mynd 14). Fráflytingin er síðstu tvey árinu hækkað til um 1.500 fólk um árið, og tilflytingin í 2023 var nakað omanfyri 1.700 fólk.

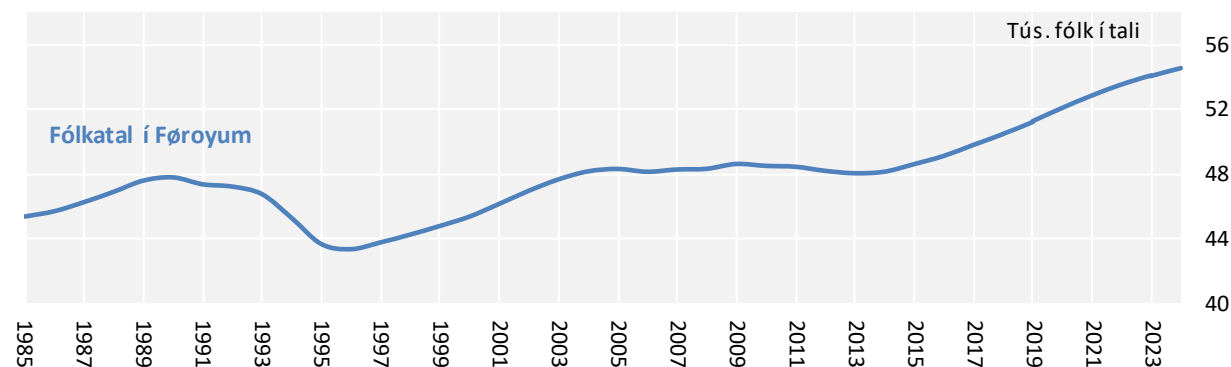
Mynd 14| Broytingar í fólkatálinum, 1970 til 2023

Kelda: Hagstovan.

Gongdin við nettotilflyting til landið er tekin um, at arbeiðsmarknaðurin framvegis er væl fyrri, og at fleiri stórv hava tikið seg upp í landinum. Ein onnur orsök til gongdina er, at útbúgvingarmøguleikarnir eru vorðnir betri, og at færri tí fara av landinum at útbúgva seg. Nettotilflytingin býtt á mánaðir og ár er víst í myndunum 13 og 14.

Mynd 15 | Fólkcatalið í Føroyum 1. januar, 1985-2024

Kelda: Hagstovan.

At nettotilflyting er til landið, er eitt gott tekin fyri búskapin. Heldur tilflytingin fram, betrar tað haldfærið í búskapinum. Hóast nettotilflyting er til landið nú, benda framrokningar greitt á, at aldurs- og fólkasamansetingin fer at broytast næstu árin, soleiðis at lutfalsliga færri fólk vera í arbeiðsførum aldri. Tað er eisini orsakin til, at stórar avbjóðingar eru við haldfærinum í almenna búskapinum, hóast tilflyting er, og fólkcatalið helst fer at hækka nakað næstu árin.

Talva 3 | Fólkcatalið býtt á øki í landinum, 1. feb. 2023 til 1. feb. 2024

Øki í landinum	Fólkcatal			Fólkcatal		
	1. feb. 2023	Burðaravlop	Nettoflyting	1. feb. 2024	Broyting í tali	Broyting í %
Norðoya øki	6.399	14	38	6.451	52	0,8
Eysturoyar øki	12.405	56	90	12.551	146	1,2
Tórshavnar økið	21.038	59	207	21.304	266	1,3
Stremoyarøkið annars	4.960	27	-35	4.952	-8	0,0
Vága øki	3.422	14	3	3.439	17	0,5
Sandoyar øki	1.258	-3	28	1.283	25	2,0
Suðuroyar øki	4.637	-7	-41	4.589	-48	-1,0
Alt landið	54.119	160	290	54.569	450	0,8

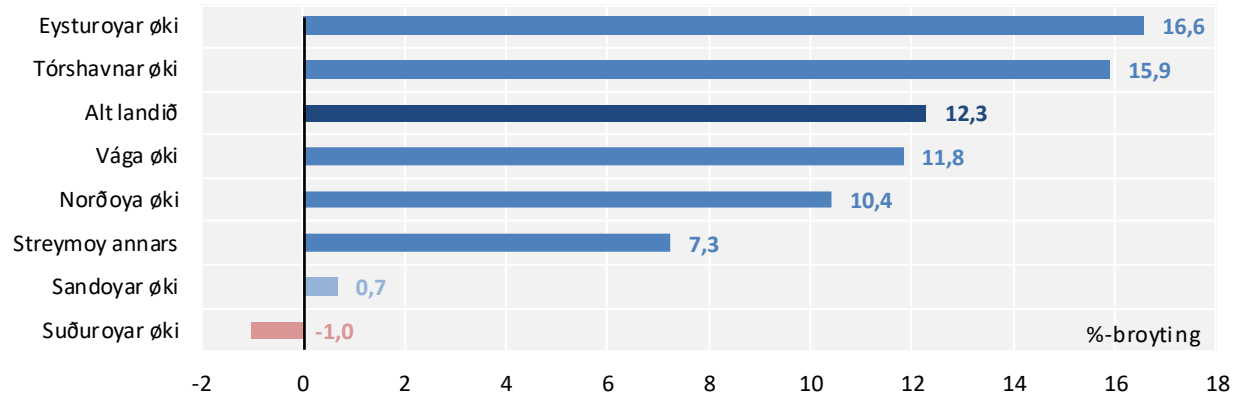
Viðm.: Tórshavnar økið er í hesum føri Tórshavn, Hoyvík og Argir.

Kelda: Hagstovan.

Á mynd 15 omanfyri sæst, at fólkcatalið í Føroyum nærkast 55 tús. (sí eisini talvu 3). Myndin vísir eisini, at fólkcatalið ikki hækkaði stórvegis tey 25 árin frá 1990 til 2014. Síðani 2014 hevur verið støðugur fólkvøkstur eins og árin um aldaskiftið, tá ið búskapurin fótaði sær aftur eftir kreppuna í 1990'unum. Minkingin í nettotilflytingini og í fólkvøkstrinum síðsta árið eru kortini ein áminning um, at fráflyting og fólkaminking kunnu taka seg upp aftur, eins og støðan var árin 2004 til 2013.

Størsti parturin av fólkaøkstrinum síðstu árinum hevur verið í miðøkinum í landinum og serstakliga í høvuðsstaðarøkinum og í Eysturoyinni. Ein broyting síðstu tvey árinum hevur verið, at nettotilflyting nú er til Sandoyinna. Broyingin er helst komin av útyggingunum av vegakervinum. Á mynd 16 er víst, at síðstu 10 árinum hava Suðuroyggin og Sandoyggjin ikki havt sama fólkaøkstur sum onnur øki í landinum. Í talvu 3 síggjast broytingar í fólkatálinum síðstu 12 mánaðirnar, býtt á høvuðsøki.

Mynd 16| Broying í fólkatálinum í % frá 1. jan. 2015 til 1. feb. 2024 tilsamans, býtt á øki í landinum

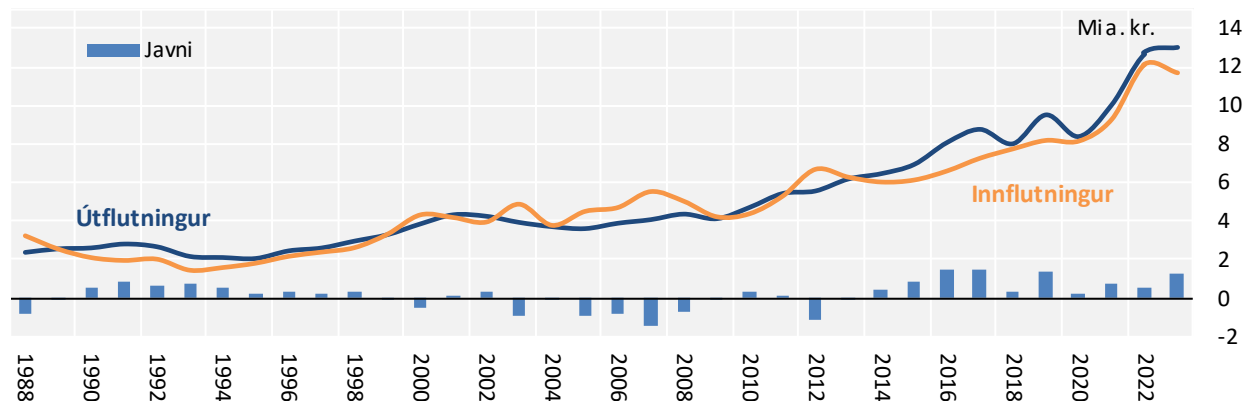
Viðm.: Tórshavnar økið er í hesum føri Tórshavn, Hoyvík og Argir.

Kelda: Hagstovan.

Viðskifti við útlond, handils- og gjaldsjavni

Gongdin á handils- og gjaldsjavnanum síðstu árinum er merkt av, at býttislutfallið í uttanríkishandlinum er batnað munandi síðstu nógvu árinum. Síðani 2022 eru prísir á bæði útflutnings- og innflutningsvørum hækkaðir munandi. Í miðal eru prísirnir á vørum, sum verða útfluttar úr Føroyum, tó helst hækkaðir meira enn prísirnir á innfluttum vørum. Býttislutfallið versnaði tó helst í 2020 og 2021 av høgum oljuprísnum tey árinum.

Mynd 17| Innflutningur og útflutningur av vørum, mió. kr., 1988 til 2023

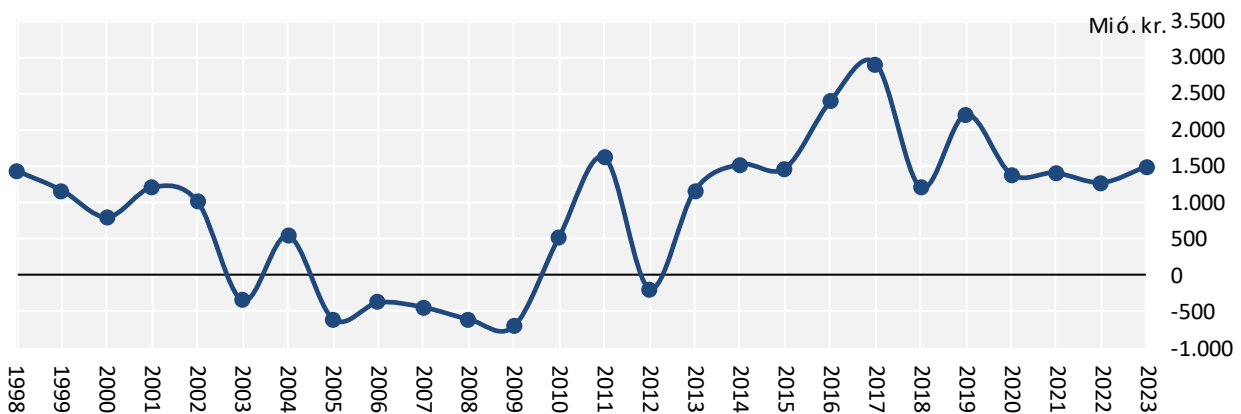
Viðm.: Handilsjavnin fevnir bara um vørum; tænarar eru sostatt ikki við í uppgerðini av handilsjavnanum.

Kelda: Hagstovan.

Síðani 2013 hava avlop verið á handilsjavnnum. Í 2022 hækkaðu bæði útflutningur og innflutningur munandi, millum annað orsakað av prísvekstrinum. Í 2023 vaks útflutningurin aftur nakað, meðan innflutningurin sambært fyribils uppgerðum minkaði nakað í 2023. Innflutningurin minkaði í 2023, serliga orsakað av lægri oljuprísnum. Roknast kann við, at avlop eisini verður á handilsjavnnum í 2024.

Myndirnar 17 og 18 vísa gongdina í handils- og gjaldsjavnnum síðstu árin. Handilsjavnin fevnir um vøruhandil við útlond; tænastruvingar til og frá útlondum eru sostatt ikki taldar við í handilsjavnnum. Tænastruvingar eru hinvegin taldar við í *vøru- og tænastrujavnnum*. Uppgerðir hjá Hagstovuni av tænastrujavnnum benda á, at Føroyar hava hall á tænastrujavnnum við útlond á út við eina mia. kr. árliga, tó at nakað av óvissu er um hesa uppgerðina.

Mynd 18 | Rakstrarviðskifti gjaldsjavnans í mió. kr., 1998 til 2023

* Talið fyri 2023 er meting og skal lesast við fyrivarni.

Kelda: Hagstovan.

Handilsjavnin sveiggjar nógv frá ári til ár, alt eftir privatari nýtslu, íløgum í vinnulívinum, oljuprísnum og útflutningsvirðinum á fiski og aldam laksi. Eins og víst í mynd 17 omanfyri, er føroyski útflutningurin vaksin úr um 7 mia. kr. í 2015 til um 13 mia. kr. í 2023. Helst hækkar útflutningurin aftur í 2024. Útflutningurin er sostatt út við tvífaldaður síðani 2015 í ársins prísnum.

Heimsbúskapurin

Útlitini fyri búskaparvøkstri í 2024 og 2025 eru framvegis óviss, men ábendingar eru hóast alt um hóvligan vøkstur í heimsbúskapinum næstu 1-2 árin. Prísvekstururin er minkaður orsakað av rentuhækkingunum, sum miðbankar í USA og Evropa hava sett í gongd. Væntanir eru um, at prísvekstururin heldur fram at minka í 2024, og at hann verður støðugur í 2025.

Talva 4 vísir metingar og forsagnir hjá OECD um búskaparvøkstur í 2024 og 2025. Roknast kann við, at heimsbúskapurin veksur um 3% í 2024 og í 2025. Búskapurin í Evropa vaks sambært metingum um 0,5% í 2023 og veksur væntandi um 1% í 2024 og um 2% í 2025. Í USA kann roknað við búskaparvøkstri á um 2% í 2024 og í 2025.

Væntað verður, at privata nýtslan og privatar íløgur fara at stímbra búskapirnar í 2025. Roknast kann ikki við, at privata nýtslan í sama mun fara at stímbra búskapin í USA næstu 1-2 árin.

Talva 4| Árligur vöxtur í BTÚ í fóstum prísnum 2020-2025, býtt á lond og øki

% um árið í fóstum prísnum*	2020	2021	2022	2023	2024	2025
USA	-2,8	5,9	1,9	2,5	2,1	1,7
Evruøkið	-6,1	5,6	3,4	0,5	0,9	1,7
Týskland	-3,8	3,2	1,8	-0,3	0,5	1,6
Bretland	-11,0	7,6	4,3	0,5	0,6	1,6
Danmark	-2,4	6,8	2,7	1,8	2,4	1,4
Heimsbúskapurin	-2,8	6,3	3,5	3,1	3,1	3,2

* Uppgerðirnar fyri árin 2023 til 2025 eru metingar og forsagnir.

Kelda: IMF World Economic Outlook, Update, January 2024. Tølini fyri Danmark í 2024 og 2025 eru metingar og forsagnir hjá danska Tjóðbankanum, Danmarks Nationalbank, Udsigter for dansk økonomi, 20. marts 2024.

Búskapirnir í USA og í nógvum londum í Evropa hava víst seg at vera meira mótstøðuførir enn væntað móti hoga prís-vöxtrinum og rentuhækkingunum, sum hava merkt árin 2022 og 2023. Privata nýtslan og ílögur eru ikki lækkaðar eins nógv og væntað, tá ið miðbankarnir byrjaðu at hækka leiðandi renturnar.

Hægri rentustøði, prís-vöxtur og óvissa um útlitini ávirka kortini framvegis húsarhald og vinnulív, serliga í Evropa, og roknað verður við avmarkaðum og hóvligum vöxtri í privatu nýtsluni og í privatu ílögnum næstu 1-2 árin. Hugsandi er til dømis, at ein ávís tíð gongur, áðrenn rentuhækkingarnar í 2022 og 2023 fara at ávirka privatu ílögurnar.

Stígur kom í búskaparvöxturnum í Evropa í 2023. Londini eru í ymiskan mun ávirkað av russisku innrásini í Ukraina, prís-vöxtrinum og rentuhækkingunum. Eisini er ymiskt, hvussu londini í Evropa hava verið og eru ávirkað av óstöðugu marknaðinum fyri orku og gassi og prísnum á marknaðinum. Bæði í USA og Evropa eru fløskuhálsar á arbeiðsmarknaðinum, sum tálma búskaparvöxtrinum.

Vöxturin er minkaður serliga í Týsklandi, Svøríki og Bretlandi. Størsta orsøkin til lága vöxturin er, at stígur er komin í privatu nýtsluna orsakað av rentuhækkingunum. Nevnast kann, at í Bretlandi og Svøríki hava húsarhald merkt rentuhækkingarnar týðuliga, tí nógv húsarhald hava lutfalsliga nógva skuld, umframt at stórir partur av lánunum eru við broytiligari rentu. Harafturat eru ílögur í nýggjar bústaðir minkaðar nógv í flestu londunum í Evropa og í USA.

Eisini kann nevast, at í flestu londum í Evropa er privata nýtslan í fóstum prísnum framvegis á sama stigi sum í 2019. Í USA er privata nýtslan vaksin nakað síðsta árið, hóast stóra prís-vöxturin, og hóast rentustøðið er hækkað.

Roknað verður við, at almenni figgjarpolitikkurin í Evropa verður táttaður nakað í 2024, og at fleiri almennar stuðulsskipanir og veitingar, sum høvdu samband við prís-vöxturin í 2022 og 2023, verða settar úr gildi aftur. Men samstundis verður neyðugt at gera stórar almennar ílögur í grøna orkuskiftið, verju- og trygdarmál í Evropa og USA, sum eisini koma at stímbra búskapirnar næstu 1-2 árin.

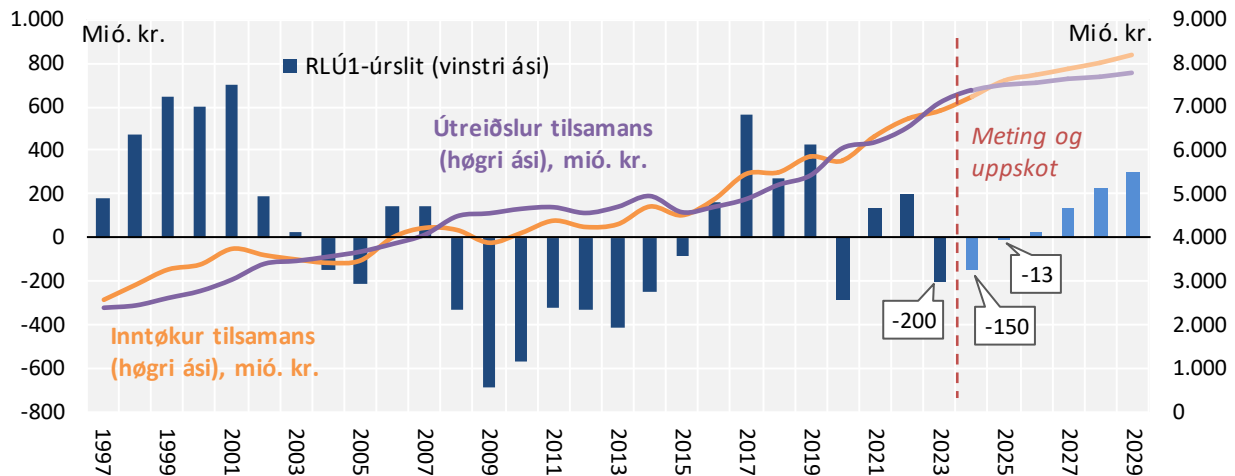
Forsagnir benda á, at þrívæðingin í Evropa verður 2-3% í miðal í 2024 og nakað lægri í 2025. Roknað verður eisini við þrívæðingunni á 2-3% í USA næstu 1-2 árin. Þrívæðingin er millum annað minkaður orsakaður af lægri þrívæðingum á þrívæðingum á orku og brennievni. Þrívæðingin á tænaþjónustum er hinvegin ekki minkaður í sama mun. Sostatt er þrívæðingin áleið á tí stöðinum, sum miðbankar vanliga halda vera hóskandi þrívæðingur.

Flestu forsagnir benda á, at miðbankarnir í USA og Evropa fara at lækka leiðandi renturnar eina ella tvær ferðir í 2024, og at leiðandi renturnar síðani verða stöðugar ella lækka nakrar ferðir í 2025. Miðbankarnir í USA og Evropa hava eisini boðað frá, at þey stuðulstíttök, sum miðbankarnir hava sett í verk fyrri at stuðla búskapirnar síðstu árin, væntandi framhaldandi fara at minka í 2024 og 2025.

Almenn figgjarmál

Her verður hugt stutt eftir gongdinni í úrslitunum hjá landskassanum og kommununum síðstu árin. Mynd 19 niðanfyri vísir gongdina í inntökum og útreiðslum hjá landskassanum og RLÚ-úrslitunum síðani 1997 við mettum tölum fyrri 2023, figgjarlógartölum fyrri 2024 og tölum fyrri árin 2025-29 úr uppskotinum til samtyktar um játtanarkarmar fyrri figgjarárið 2025.

Mynd 19 | Úrslit landskassans, mió. kr., 1997 til 2023, játtanar- og ætlanartöl fyrri 2024 til 2029

Viðm.: Töluni fram til 2022 eru roknskapartöl. Hallið í 2023 verður mettt til um 200 mió. kr. Töluni fyrri 2024 eru metingar, og töluni fyrri 2025 til 2029 eru úr uppskotinum til samtyktar um játtanarkarmar, sum eru íroknað átökini at betra úrslitið og at rætta flytingar í Búskapargrunnin.

Kelda: Gjaldstovan og Fíggjarmálaráðið.

Landskassin hevði avlop frá 2016 til 2022, tó ikki í 2020, tá ið korona ávirkaði búskapin. Úrslitið hjá landskassanum fyrri 2023 er ikki endaliga gjørt upp enn, men Fíggjarmálaráðið metir, at úrslitið hjá landskassanum var um 200 mió. kr. í halli í 2023. Avlopið í figgjarlógini fyrri 2024 er um 4 mió. kr., men Fíggjarmálaráðið roknar við, at landskassin fer at hava hall á um 150 mió. kr. í 2024.

Ein týðandi orsök til hallið í 2023 var, at um 200 mió. kr. vórðu brúktar av stöðlaðum lögjáttanum. Í samtyktu figgjarlógini fyrri 2023 var annars avlop á um 144 mió. kr. Inntøkurnar hjá landinum frá skattum og avgjöldum hava síðstu árin verið munandi størri enn væntað. Í 2023 var stöðan kortini hon, at inntøkurnar vóru um 70 mió. kr. lægri enn mettar í figgjarlógini.

Inntøkurnar hjá landskassanum ávirkast nógv av konjunkturgongdini, meðan útreiðslurnar hækka meira stöðugt og broytast ekki í sama mun frá ári til árs. Í 2023 vuku útreiðslurnar hjá landinum meira enn inntøkurnar, millum annað orsakað av nógvum ílöguvirksemi hjá landinum, og av at tað ekki eydnaðist at selja ávís partabrøv hjá landinum, sum ætlanin annars var at selja.

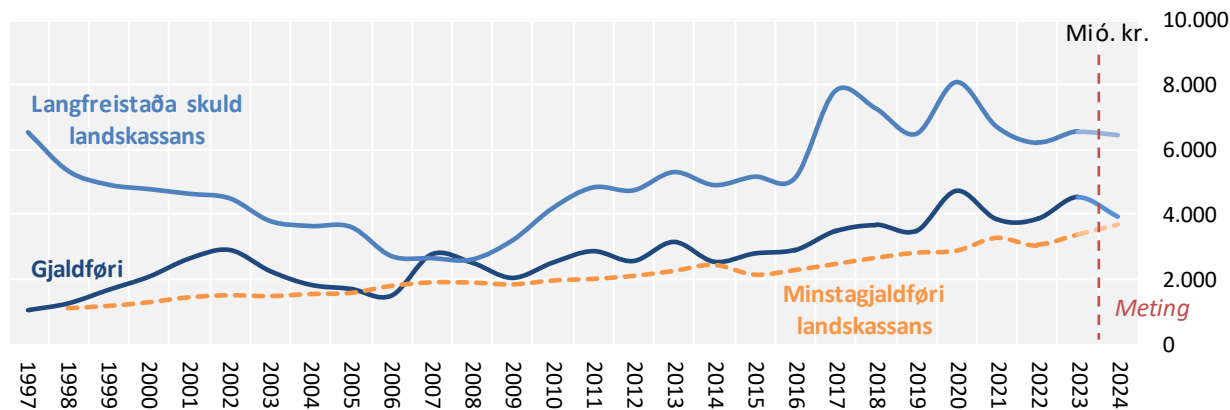
Búskapargongdin var samanumtikið góð í 2023, men orsakað av ávísam viðurskiftum og umstøðum sást tað ekki aftur í úrslitinum hjá landskassanum. Eisini eigur at verða nevnt, at stígur tykist vera komin í vøksturin í privatuni nýtsluni, og tað ávirkaði eisini inntøkurnar hjá landskassanum frá meirvirðisgjaldinum í 2023.

Inntøkurnar hækkaðu um 3% í 2023, og sambært fyríbils tølum fyri 2023 vuku rakstrarútreiðslurnar hjá landinum um 5%. Samlaðu útreiðslurnar hjá landinum íroknað løguútreiðslur hækkaðu út við 8% í 2023, sum serliga kom av nógva ílöguvirkseminum.

Kommunurnar hava tilsamans havt hall síðani 2018. Sosialu grunnarnir hava hinvegin havt avlop samanlagt síðstu nógvu árinum á 2-300 mió. kr. árliga. Úrslitini hjá kommununum fyri 2023 eru ekki gjørd endaliga upp enn, men kommunurnar høvdu sannlíkt lítið hall í 2023 tilsamans. Úrslitið hjá tí almenna tilsamans í 2023 var helst eitt lítið avlop á 150-200 mió. kr., ella um 0,6% av BTÚ.

Mynd 20 vísir gongdina í langfreistaðu skuldini (brutto) og innistandandi hjá landinum. Gongdin frá 2008 til 2014, tá ið útreiðslurnar vóru størri enn inntøkurnar, og landskassin hevði hall, sæst aftur sum vaksandi skuld tey árinum. Føroyski búskapurin vaks kortini somikið nógv tey árinum, at skuldin vaks ekki stórvegis sum partur av BTÚ. Nógv bendir á, at árinum 2023 til 2025 vera hall í landskassanum, sum fer at síggjast aftur sum vaksandi skuld hjá landinum næstu tvey árinum.

Mynd 20 | Langfreistaða skuld landskassans og gjaldføri landskassans í mió. kr., 1997 til 2023

Viðm.: Skuldin hjá almenna felagnum P/F Eystur- og Sandoyartunlar er íroknað landskassaskuldina frá 2017.

Kelda: Gjaldstovan, Landsbankin og Fíggjarmálaráðið.

Orsakin til lopið í skuldini hjá landinum í 2017 er lánið hjá felagnum P/F Eystur- og Sandoyartunlar, sum verður talt við sum skuld hjá landinum. Sambært meginreglum um uppperð av almennari skuld eigur skuldin hjá almenna felagnum P/F Eystur- og Sandoyartunlar at verða íroknað skuldina hjá landinum. Tunnilsfelagið tók lánið síðst í 2016.

Lánið verður íroknað landskassaskuldina frá 2017, tí landið hevur veðhildið fyri lánið og rindar í lötuni eina upphædd árliga til felagið sum partur av veðhaldinum. Í lötuni er felagið P/F Eystur-

og Sandoyartunlar ikki sjálvberandi og ikki ført fyri at rinda alla skuldina aftur við egnum inntøkum. Tí verður skuldin hjá felagnum tald við í skuldina hjá landinum.

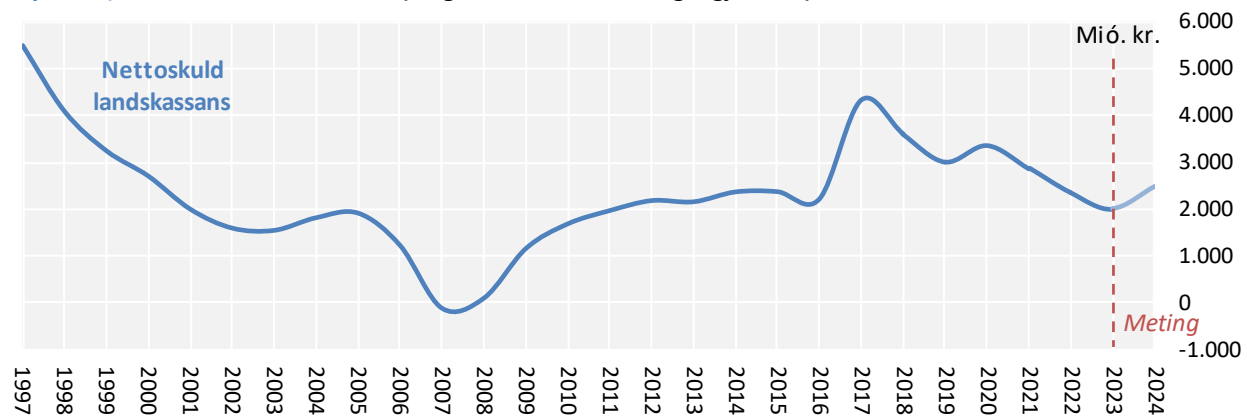
Tað almenna í Føroyum er ikki serstakliga skuldarbundið, um sammett verður við onnur lond í vesturheiminum. Bruttoskuldin hjá landinum er um 15% av BTÚ, og kommunurnar hava bruttoskuld á um 1,5 mia. kr. ella um 6% av BTÚ. Almenna felagið P/F Eystur- og Sandoyartunlar hevur harafturat skuld á um 2,4 mia. kr., ella um 9% av BTÚ, sum landið hevur veðhildið fyri.

Tað gevur tilsamans eina almenna bruttoskuld á eini 30% av BTÚ, sum er áleið tað sama sum skuldin í Danmark í % av BTÚ. Almenna bruttoskuldin í londunum í Evropa er til sammetingar um 90% av BTÚ í miðal. Almenna bruttoskuldin í Íslandi er mett til um 55-60% av BTÚ.

Fyri haldførið í almenna búskapinum er avgerandi, at nettoskuldin yvir longri áramál ikki veksur skjótari enn samlaðu inntøkurnar í samfelagnum, sum skulu fíggja rentuútreiðslurnar av skuldini.

Búskaparráðið hevur síðstu árin mettt um langtíðarhaldførið í almenna búskapinum. Í nýggjastu metingini av haldførinum er nevnt, at stórar haldførisavbjóðingar framvegis eru í almenna geiranum, og at tær serliga stava frá broyttari fólkasamanseting, sum roknað kann við í framtíðini.

Mynd 21 | Nettoskuld landskassans (langfreistað skuld frádrigið gjaldføri) í mió. kr., 1997 til 2024

Viðm.: Nettoskuld er í myndini víst sum langfreistaða skuldin hjá landskassanum frádrigið gjaldførið hjá landskassanum. Skuldin hjá almenna felagnum P/F Eystur- og Sandoyartunlar er íroknað landskassaskuldina frá 2017.

Kelda: Landsbankin.

Ein broyting, sum er farin fram viðvíkjandi skuldini hjá landinum, er, at rentustøðið á skuldini er hækkað og eisini væntast at hækka næstu árin, so hvørt sum skuldin verður endurfíggað. Við verandi rentuforsagnum verður mettt, at landskassin fer at rinda út við 140 mió. kr. í rentuútreiðslum brutto í 2026.

Tá ið rentustøðið hækkar, kostar tað landi og kommunum pening í hægri rentuútreiðslum. Lánsbrævaskuldin hjá landinum er í lötuni um 3,9 mia. kr., og gjaldføri landsins er um 3,8 mia. kr. Nettoskuldin er sostatt um 100 mió. kr. umframt skuldina hjá felagnum P/F Eystur- og Sandoyartunlar. Gongdin í nettoskuldini hjá landskassanum er víst í mynd 21.

